

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI KÖZLÖNY

SZERKESZTŐSÉG: Debrecen,
Kévész-tér 2. szám. (Kistemplom.)

KIADÓHIVATAL: Debrecen,
Kalvin-tér 17. szám. (Püspöki hivatal.)

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Előfizetési ár 1 évre 8 pengő.
Postatakarékpénztári csekk számla: 43.916.

FŐSZERKESZTŐ: Dr. RÉVÉSZ IMRE. FELELŐS SZERKESZTŐ: URAY SÁNDOR.

FŐSZERKESZTŐ: D. Dr. RÉVÉSZ IMRE. FELELŐS SZERKESZTŐ: URAY SÁNDOR.

A REFORMÁCIÓ SZELLEME A DEBRECENI KOLLÉGIUMBAN

(Beszéd a teológusok 1941 október 31-i ünnepélyén.)

Az ünnepi emlékezés fáklyáinak felgyújtásában fáradhatatlanok szoktak lenni az emberi kezek. Még akkor is, hogyha a világban egészen másféle fáklyák égnek, fúriák kezétől felgyújtva és lobogtatva. A világegések gyilkos tüzei, fojtogató füstje között az ember még jobban szomjazza a nagy emlékek tiszta és fölemelő szövétnékfényét, mint egyébkor. Ezért van az, hogy nagy centenáriumokra és évenként visszatérő évfordulati ünnepekre amint az elmúlt világháború folyamán, úgy a mostaniban is sor került és kerül — Magyarországon csak úgy, mint máshol.

Visszont azonban az élő Istennek az ilyen fergeletes időkben egészen különös mondanivalói vannak a jubilálókhöz. Nem engedi őket úgy ünnepelni, ahogyan szeretnének. Amit a Jób könyvében olvassunk: hogy égiháború idején Isten „minden ember kezét lepecsétli, hogy megismerje minden halandó, hogy az Ő műve” (Jób 37 : 6) — az a háborús időkre is áll. Éppen ilyenkor, az emberi akarás és tetterő látszólagos titáni tombolásának idején kell az embernek legmegalázóbb módon meggyőződnie arról, hogy alapjában tehetetlen. Nem tud úrrá lenni az alvilági szellemek fölött, amelyeket felidézett. Nem tudja akkor, amikor akarja, eloltani a pokoli tüzet. Nem tudja úgy égetni és lobogtatni, ahogy szeretné, a nagy emlékek fáklyáit sem.

Amikor a reformáció négyszázados évfordulóját ünnepeltük, már utolsó, végvonaglás stádiumába lépett az első világháború. Fényes reformáció-ünnepelésről szó sem lehetett, az egész földgömböt beragyogó fáklyakoszorút lehetetlen volt gyujtani. Isten lepecsételte az ünneplő kezeket s a múltba visszanező lelkeket tündöklő történelmi büszkélkedés helyett alázatos számadásra és elmélyedésre szorította. És ennél a belülvilág mécsvilágánál egészen más és sokkal igazabb képe mutatkozott meg a négyszázados reformációnak, mint a jubiláris fáklyafénynek.

A világháború vége óta kezdett fölnevezni a reformált egyházaknak az „első szeretet”-től elszakadt népe arra, hogy „honnét esett ki” (Jelenések 2 : 4—5) — ekkor, lepecsételt kezével, ébredt rá először újra, hogy a reformáció nem az ember műve volt, hanem az Istené, s a reformáció igazi és lényegi öröksége nem szabadság és nem művelődés, nem egy csomó új egyház a régi mellett, hanem az Ige, a tiszta és teljes Ige, egyedül az Ige, s benne az élet, a megigazulás, a kegyelem, az üdvösség.

Talán nem vakmerőség azt a hitemet kifejeznem, hogy Istenünk valami hasonló céllal nem engedte megtartanunk Kollégiumunk 1938 őszére, majd 1939 tavaszára tervezett négyszázados jubileumi ünnepségeit sem. Lepecsételte a kezünket már a világvihar első morajlásai közepett és azt akarta, hogy gyorsan ellobbanó ünnepi fáklyáink helyett a szívünk gyúljon fel csöndes, lassú, de olthatatlan áldozattűzre a mi Ős Anyaiskolánkért. Azt akarta, hogy ne egynéhány mámorosan lelkesült óra és nap tanítson csupán bennünket a Kollégium négyszázados értékeinek ismeretére és szeretetére, hanem egy egész emberöltőnek tüzzük ki boldog odaadással, lassú és szívós munkával megvalósítandó programjával ezt a megismerést és ezt a szeretetet.

Ennek a programnak áll a szolgálatában mai reformációünnepünk is. Lehetne-e azért alkalmasabb témát választanunk hozzá, mint ezt: *a reformáció szelleme a debreceni Kollégiumban* — és lehetne-e ezt a témát itt, a kollégiumi ifjúság ünnepén, alkalmasabb módon megragadnunk, mint úgy, hogyha a Kollégium négy századában keresünk meg ifjú arcokat — néhány örök diáknak komoly, de sugárzó arcát — s azokról igyekszünk leolvasni, hogyan élt és hatott, hogyan táplált és hogyan maradt önmagához alapjában mindig hű e négy század alatt az Alma Mater kebelében a reformáció szelleme?

Egy sápadt, beteges külsejű, de csillagszemű ifjú lép eléünk legelőször: szinte a szemünk láttára emészti az örökös belső tűz, a reformáció korának csillapíthatatlan tanulni és tanítani vágyása. Valószínűleg ő a Kollégium legelső olyan diákja, akinek a nevét ismerjük: egy régi híres debreceni polgárcsalád fia, Félégyházi Tamás. Városunk s vele együtt egész országárszánk reformációja emberi részről középtudomás szerint annak az izzig-vérig magyar, de európai látókörü iparos és kereskedő polgárságnak, az árrások és a mivesek, a kalmárok és a tózsérek nagyszerű népének köszön legtöbbit, amely a XVII. század közepetáján Debrecenben még javában virágzott s amelynek későbbi megroppanása, majd felmorzsolódása mondhatni jövételen katasztrófát jelentett az egész magyar társadalomfejlődésre nézve. Tamás diák ennek a rendkívül értékes társadalmi rétegnek volt a sarja: itt tanult az akkor még zsenge idejét élő Kollégiumban, innen ment ki Wittenbergába, ahol három évig tanult tovább s ide tért vissza. Tudománnyal és tapasztalatokkal gazdagon megteremtve, a Kollégium rektorának, majd lelkipásztornak. Itt is hal meg talán még alig negyvenéves fővel, szakadatlan munka és nagyon sok testi-lelki szenvedés után. Életének főműve amelyet teljesen már be sem tud fejezni. Újszövetség-fordítása; ez és több kiadást megért pompás hittanító kézikönyvei rendkívül nagy tudományos készülségről tanúskodnak. Ezekkel tett szert a debreceni Kollégium első ismertnevű diákja már életében országos híre. De a mellett örök diák maradt: csak a teste volt megtört és beteg, a lelke mindvégig törhetetlenül szárnyalt. Tanítványai rajongtak érte. Valósággal megtestesítője lett a reformáció szellemének azzal, hogy az Igének és az Ige tudományának olthatatlan szomjúhozása mellett valami csodálatos nagy lelki szabadság és függetlenség is jellemezte. Önálló és mindent kockáztatva igazságkeresésében képes volt odáig menni, hogy Debrecen János Zsigmond-korabeli lelki válságának tetőpontján az apokalyptikus izgalommal telt 1570. esztendőben diákjai jórészével Kolozsvárra vándorolt s a Dávid Ferenc rajongó szentháromságtagadásához csatlakozott — hogy azután mély csalódástól sebzett szívével már egy év múlva visszatérjen Debrecenbe s a Szentírás világosságában szakítsa a téves teológiai újítással. A reformáció Debrecenére s különösen az egyébként engesztelhetetlenül dogmatikus Méliusz Péterre előnyösen jellemző, hogy tárt karokkal visszafogadták — Félégyházi Tamásra pedig még előnyösebb világot vet, hogy teológiai tanításában, noha ezért később épp elég bántalom és gyanúsítás érte, azután is még 15 éven át, egészen haláláig nagyszerűen független tudott maradni: tévedését elismerte, a teljes bibliai kijelentés alapjára helyezkedett, de a szentháromságvédelem avult és skolasztikus fegyvereit azután sem volt hajlandó forgatni: erről a nehéz kérdéstről is, egyebekről is, csak azt tanította, amit az ő, Szentlélektől megvilágosított lelkiismeretének nyilván és félreérthetetlenül megmondott az Isten igéje.

Félégyházi Tamásban, íme, a Kollégium már négyszázados történetének legelején fel tudta nevelni az Ige nagy és alázatos tolmácsát és tanítóját, a kijelentett igazságnak még tévedések és existenciavesztés árán is rettenthetetlenül bátor kutatóját, a legjobb, mert reformatori értelemben vett lelki-

ismereti szabadság igazi hőst. Az első ismertnevű debreceni diák a debreceni polgárság ajándéka volt a Kollégium számára s a Kollégium ajándéka a debreceni polgárság számára!

*

Ha az ellenreformáció századában nézzük át Kollégiumunk diákseriesét, szinte a lélekzetünk is eláll a gazdagságától. Ennek a nagy századnak s részben természetesen a következőnek is, legnagyobb nevű magyar református írói és tudósai, lelkipásztorai, professorai, egyházkormányzói igen nagy hányadukban, mondhatni többségükben, itt tanultak. Nevek pusztá felsorolása helyett csak arra az egy, egészen országárszóoló tényre utalok, hogy a Kollégium XVII. századbéli diákjai közül nemcsak tiszántúli püspök lett 11, hanem dunamelléki is 13, dunántúli is 2, erdélyi is 6. Diákjai közül többen nem tollukkal, hanem csatatéren ömlő vérükkel irták be nevüket a magyar történetbe: köztük a híres Petneházy Dávid huszárezredes, Budavár 1686-i bevételének egyik hőse. És voltak olyan diákjai is feles számmal e korban, akik nemcsak tudományukkal és prédikálásukkal, hanem engedelmesen vállalt hitvalló szenvedésükkel és vértanú halálukkal is letették a tiszta Igéből megismert teljes Krisztus mellett a nagy bizonyosságot. A gályarab-émlékoszlopon olvasható 25 református hitvalló és vértanú neve közül tíz debreceni diákoké, de ezeken kívül is számos diákunk ismerte meg e szomorú korban a hírhezt „rendkívüli törvényszékek“ tűzpróbáját, vagy lett már azt megelőzőleg erőszak áldozata, mint például a század egyik legfélelmetesebb református polémikusa és hitvédője, Czeglédi István, a tragikus sorsú nagy kassai prédikátor.

Hogy egy nevet még ezeken kívül is külön kiemelek ebből a fényes szellemtáborból, az csak azért történik, mert éppen ebben az esztendőben van két-századik évfordulója ama híres álnévű könyv megjelenésének, amelynek szerzője minden idők egyik legelőzőleg erőszak áldozata, mint például a század egyik legfélelmetesebb református polémikusa és hitvédője, Czeglédi István, a tragikus sorsú nagy kassai prédikátor.

Hogy egy nevet még ezeken kívül is külön kiemelek ebből a fényes szellemtáborból, az csak azért történik, mert éppen ebben az esztendőben van két-századik évfordulója ama híres álnévű könyv megjelenésének, amelynek szerzője minden idők egyik legelőzőleg erőszak áldozata, mint például a század egyik legfélelmetesebb református polémikusa és hitvédője, Czeglédi István, a tragikus sorsú nagy kassai prédikátor.

Hogy egy nevet még ezeken kívül is külön kiemelek ebből a fényes szellemtáborból, az csak azért történik, mert éppen ebben az esztendőben van két-századik évfordulója ama híres álnévű könyv megjelenésének, amelynek szerzője minden idők egyik legelőzőleg erőszak áldozata, mint például a század egyik legfélelmetesebb református polémikusa és hitvédője, Czeglédi István, a tragikus sorsú nagy kassai prédikátor.

Hogy egy nevet még ezeken kívül is külön kiemelek ebből a fényes szellemtáborból, az csak azért történik, mert éppen ebben az esztendőben van két-századik évfordulója ama híres álnévű könyv megjelenésének, amelynek szerzője minden idők egyik legelőzőleg erőszak áldozata, mint például a század egyik legfélelmetesebb református polémikusa és hitvédője, Czeglédi István, a tragikus sorsú nagy kassai prédikátor.

Hogy egy nevet még ezeken kívül is külön kiemelek ebből a fényes szellemtáborból, az csak azért történik, mert éppen ebben az esztendőben van két-századik évfordulója ama híres álnévű könyv megjelenésének, amelynek szerzője minden idők egyik legelőzőleg erőszak áldozata, mint például a század egyik legfélelmetesebb református polémikusa és hitvédője, Czeglédi István, a tragikus sorsú nagy kassai prédikátor.

Hogy egy nevet még ezeken kívül is külön kiemelek ebből a fényes szellemtáborból, az csak azért történik, mert éppen ebben az esztendőben van két-századik évfordulója ama híres álnévű könyv megjelenésének, amelynek szerzője minden idők egyik legelőzőleg erőszak áldozata, mint például a század egyik legfélelmetesebb református polémikusa és hitvédője, Czeglédi István, a tragikus sorsú nagy kassai prédikátor.

Hogy egy nevet még ezeken kívül is külön kiemelek ebből a fényes szellemtáborból, az csak azért történik, mert éppen ebben az esztendőben van két-századik évfordulója ama híres álnévű könyv megjelenésének, amelynek szerzője minden idők egyik legelőzőleg erőszak áldozata, mint például a század egyik legfélelmetesebb református polémikusa és hitvédője, Czeglédi István, a tragikus sorsú nagy kassai prédikátor.

gondolatra, hogy az egyházban annál jobban meg kell lazítani a fegyelem fékét, minél nagyobb elnyomatásnak vagy épp üldöztetésnek van kitéve: hanem ő is, mint nagy hugenotta kortársai, a Court Antalok és a Rabaut Pálok, annál erélyesebben forgatta igehirdetésben és egyházi fegyelemben a mennyország kulcsait, minél jobban ránehezült egyházára s veszélyeztette az ő saját állását és életét is, a lassú, de irgalmatlan elnyomás kései barokk egyházpoltikája. Fel van jegyezve róla, hogy még nyolcvan-egynéhány esztendőskorában is ifjú tüzzel és harciasan prédikálgatott ez az örök diák, akit a debreceni Kollégium ajándékozott bőkezű jókedvében az ország másik, valláspolitikailag akkor szorongatottabb helyzetben lévő felének, kardul és paizsul.

Helmecci abból a magyar társadalmi rétegből érkezett a debreceni Kollégiumba, amelyikből már a XVI. század második felétől kezdve mondhatni mindmáig legállandóbb bőségben toborzódott és toborzódik műzsáink serege: a magyar református lelképásztorok és teológiai tanítók gondolkozásán pedig éppen a Helmecci debreceni tanulásának idejétől, a XVII. század végső évtizedeitől kezdve mutatkozik meg egyre erősebben a nagy világnézeti átalakulásnak és szellemtörténeti fordulatnak: a felvilágosodásnak hatása. Az éveken át külföldön tanult Helmecci a maga nagyszerű művében már szintén a felvilágosodás filozófiai alapján áll s a református hitvallás igazságát és igazságait metsző racionalista dialektikával bizonyítja és védi. De minden észbizonyítéknál mégis csak fontosabb számára az észfölötti isteni kijelentés cáfolhatatlan szilárdsága és minden filozófikus okfejtésnél nagyobb gondja van a bibliai alapozásra. Szellemi lényé legmélyében tehát ő is reformátori teológus, törhetetlen híve a II. Helvét Hitvallásnak — igaz lelki gyermeke a debreceni Kollégiumnak!

*

A felvilágosodásnak évtizedről-évtizedre rohamosabbá váló hódításait elsősorban a természettudományok hatalmas fejlődése, a matematikai és fizikai világkép szédületes kitágulása lendítette előre. Ennek a lendületnek teljes sodrba került bele már itt a debreceni Kollégiumban, annál inkább hosszasan külföldi tanulása alatt az a fényesű fiatalember, aki Helmecci után pontosan egy félszázaddal, 1738-ban iratkozott be az élete harmadik századát kezdő Anyaiskolánk felsőbb évfolyamára s annak később egyik legnagyobb hatású tanára lett: a bázeli egyetem orvosdoktora és minden idők egyik legnagyobb polyhistora, Hatvani István. Korának egyik európai nevű matematikusa és fizikusa, kitűnő gyakorlóorvos, de e mellett elsőrendűen képzett hitvallásos református teológus és mély lelképásztori felelősségtől áthatott, bátor, bölcs, súlyos szavú igehirdető. Olyan erősen természettudományos gondolkodású férfiu, hogy még kora teológiai zürzavarának megszűnését is a teológusok erősebb matematikai képzetétől várja; mert — fejteti a külföldön is feltűnést keltett debreceni székfoglaló értekezésében — csak a matematikai képzés juttathatja el a teológiai gondolkodást oda, hogy meg tudja különböztetni a lényegest a lényegtelenről s leszokjék arról, hogy vele nem teljesen azonos nézetűeket rögtön

ertnekeknek bélyegezzen. De ugyanakkor, amikor ilyen és hasonló nézeteivel jeges zuhanyt eresztett sok vaskalapos főre: mint lelképásztor mély és gyöngéd átérzéssel hirdette a Krisztusról szóló lényeges igazságokat s egyenesen megható odaadással munkálkodott azon, hogy a végyakozó lelkek, ifjak és öregek, a koráramlatok hideg sodrában is megtalálhassák Megváltójukkal való forró személyes összeköttetésüket, amelyet ő maga gyermekifjú korától fogva bírt és soha el nem veszített. Fölöttébb érdekes, hogy a physico-theologus Hatvani mennyivel kevesebbszer folyamodik racionalista okfejtésekhez, mint a csak theologus Helmecci, akit különben nagyrabecsülésel emleget.

Hatvani István a magyar kisnemesi tisztviselő-társadalomból, egy akkor még elég vékony társadalmi rétegből származott. Ennek a feltörekvő rétegnek a szülőiteit, különösen ha magasabbrendű szellemi képzésben is részesültek, erős rendi önérték mellett a független és haladó gondolkodás is kiváló mértékben jellemezte. Hatvaninál már innen is érthető — természetesen kivételes nagy tudományosságából és a rábizott Ige iránti hűségéből annál inkább —, hogy szuverénül mentes volt megannyi elfogultságtól és maradiságtól, amely lelkész- és tanártársai jórészt nemcsak Debrecenben, hanem egyebütt is jellemezte. De ugyanazon okokból érthető az is, hogy a felvilágosodottságukban már kevélykedni kezdő s a hitvallásnak egyre jobban hátat fordító világi urak uszályhordozójául sem volt kapható: velük szemben bátran védte a lelképásztorok, a Kollégium, az egyház történeti jogait és jogos érdekeit. Nagy bosszúságot és csalódást okozott ez némely uraknak, akik a természettudós Hatvanitól azt várták, hogy minden vonatkozásban szövetségeseik lesz a „vaskalap” ellen. Amikor aztán ez a bosszúság és csalódás kiszivárgott a Hatvanit már személyesen nem ismerő későbbi diáknemzedékek közé, akkor született meg a legérdekesebb és legügyesebb, de legigaztalanabb és legérettebb diákcsínyek egyike: a Hatvani-legenda, amely az istenfő és hitvalló magyar Newtonból csak azért is az ördöggel cimboráló magyar Faust-ot csinált.

*

A Hatvani porrései csaknem félszázada pihentek már a péterfiai temetőben a boldog feltámadás reménysége alatt, bizarr és hazug legendájának a szomszéd Hajdúböszörményben összeállított szövegét pedig kéziratban egymásnak dugdosva javában olvasták a pad alatt a pajkos deákok, amikor a nagy tüzi romlásból megújódott falak között egy tizenhat éves halvány, sovány szalontai ifjú öltötte fel a tógát, mely úgy borult rá, „mint gyászlobogó a nyelére”. Ez az ifjú is a kisnemesi rétegből jött, de annak nem a feltörekvő deákos elemei közül, hanem a kedvezőtlen politikai és társadalmi változások folytán jobbágyi életsorsba és életszínvonalra süllyedt földművelő részéből: a föld népéből, amely azért — kutyabőrrel vagy a nélkül — mégis csak legősbibb televénye volt a magyarságnak, ahonnan az szüntelenül regenerálódhatott fizikailag s ahonnan kezdte kapni szellemi megújulásának legcsodálatosabb géniuszait is a nagy reformkorszak hajnalán. A polgárfiúk, a lelkészfiúk, a tisztviselőfiúk után most

már a legnagyobb magyar földművesfiú is beiktatódik a Kollégium örök diákjainak csillagkoronájába.

Arany János a Kollégiumban töltött éveiről nagyon mély személyes okokból mindig meglehetősen kesernyésen emlékezett. De azért a Kollégium és a reformáció szelleme örök kapcsolatának a legfelségesebb költői monumentumot mégis csak ő állította, mégpedig éppen akkor, amikor Hatvaninak igazságot szolgáltatott. Az élő Istentől és az Ő kijelentett igazságától elszakadt tudománynak, akármilyen szédtőn csillogó is és akármennyi világi hasznót és dicsőséget ígér, nem lehet maradandó lakozása a szent falak között. A professzori tógába bűjt Sátánnak az evangéliumi és reformátori hit bátran zendülő bizonyoságtévő szavára pusztulnia kell oda, ahonnan jött — hogy helyét elfoglalja az igazi professzor és az igazi tudomány, hirdetni Isten dicsőségét szellem és természet örök titkaiban és törvényeiben, s hogy tanító és tanítvány együtt zengje a reformáció szent dacát és örök diadalát:

*Ha e világ mind ördög volna
és elnyelni minket akarna,
mégis tőle semmit ne féljünk,
csak Krisztus oltalmában higgyünk.
No bátor dühösködjék,
no fenekedjék
e világnak ura,
nincs rajtunk hatalma:
Urunk Krisztus ötlet megbirta.*

Aranynak a teológiai tanfolyamot sem Debrecenben, sem egyebütt nem volt módja hallgatnia. De Bibliával és Zsoltárral gyermekségétől fogva telített lelke már ezzel az egy versével kitűnően és mindörökre letette a debreceni teológus-vizsgát, aminthogy egész életével, jellemével és költészetével letette a legszebb és legmagasztosabb keresztyéni hitvallást is. Küzdelem és szenvedés, tévelygés és bukás, bűn és bűnhődés mély sötétsége, örök-emberi törvényszerűségei fölött ott világít a kegyelem és az örök élet mennyei csillagfénye: ezt az evangéliumot zengi egész költészete; élete és jelleme pedig a szalonai viskótól az Akadémia palotájáig ugyanaz az igénytelen egyszerűség, ugyanaz a derűs komolyság, ugyanaz a szent önfegyelem, kiméltlen önbírálat, végletekig kifinomult lelkiismeret, örök munkakedv és istenes alázat — amilyennek a Kollégium akarta mindig és nevelte minden megáldott esetben az ő diákjai életét és jellemét négy századon keresztül.

A reformáció szelleme a debreceni Kollégiumban?
Mi egyéb ez — a földi és az örök haza vonatkozásában egyaránt —, mint amit Arany János tanít és példáz a Kollégium valamennyi örök diákjának nevében, talán sohasem időszerűbben, mint nemzetünk és egyházunk történetének mai végzetterhes óráiban:

*Hallottad a szót: „rendületlenül”?
Ábránd, hiúság, múlt kegy, javak, —
Lenn a sikamló tér, nyomás felül,
Vész és gyalázat el ne rántsanak.
Óh értsd meg a szót: árban és apályon
— Szirt a habok közt — hűséged megálljon!*

Révész Imre.

A teológusok létszáma

Manapság egyházi köreinkben igen élénk beszélgetési tárgy a teológusok számának a fogyása. Nemcsak nálunk van ez így, hanem általában minden egyházban. A tény maga közismert, éppen ezért az okát keresik, amely ezt a megfogyatkozást létrehozta.

A magyar református egyház történelmében nem ez az első eset, amikor ennyire megcsappant a teológiai hallgatóság. Ha a debreceni teológusok létszámát, mondjuk, csak 1875—76-tól nézzük is, meglátjuk ezt a hullámzást. 1875—76-tól emelkedik 1881—82-ig, amikor a létszám 126; ettől fogva kevesbül 1895—96-ig, amikor is az összlétszám 37. Majd emelkedésnek indul és nő 1907—08-ig, amikor eléri a 170-es számot; ettől fogva hanyatlak 1920—21-ig, amikor az összlétszám 61-re süllyedt. Ezután ismét emelkedni kezd először tízesével, aztán húszával, harminccával 1931—32-ig, amikor is 210-en vannak. Ez a létszám marad 1933—34-ig; ettől kezdve, némi korlátozó intézkedések következtében is, előbb enyhén, később rohamosan fogyni kezd s ma már az összlétszám 63, amely jövőre még kevesebb lesz, mert a most 27 létszámú negyedév helyére valószínűleg kevesebb elsőéves jön jövőre, mivelhogy jelenleg a másodévesek is, az elsőévesek is tizenegyen vannak.

Ha anyagi okokat keresünk a csappanás magyarázatául, akkor az 1895—96. években megtaláljuk, mert ez időtájt volt az, hogy a kongrua előtt a nyomorúságos fizetés miatt azok, akik e világnak és e világ javainak örültek, nem tolongtak a lelkipásztori pálya felé, viszont a kongrua után már biztosítottabbnak látták a maguk és családjuk jövőjét.

Ha lelki okot keresünk a csappanás magyarázatául, akkor megérthetjük, hogy a háború után, az összeomlás és a kommunizmus idején egyáltalán nem volt alkalmas a légkör arra, hogy reménykedve nézzen az ifjú ember a lelkipásztori pályán való boldogulás felé.

De ha összehasonlítjuk e két mélypontot, akkor azt látjuk, hogy a fogyást eredményező két ok közül mindig csak az egyik ok volt meg; mert a szegénység idején a milleniumot megelőző időben a vallásos érzés és a lelkipásztorok iránt való tisztelet virágában volt; a világháború utáni veszedelemben pedig a hitetlenség és közöny idején a fixfizetéses hivatalnokok mellett a természeti javadalommal bíró lelkipásztorok túrhető gazdasági viszonyok között éltek.

Ezek ellenére sem merném mondani, hogy a mai világban mindkét tényezőnek ne lenne hatása a mai csekély létszám kialakulásában. A csak a napokban tartott teológus ismerkedési estélyen az elsőéves diákok szónoka őszintén kifejezést adott annak a belső tusának, amelyet megvívta a külvilág ígérető csábításaival szemben, míg végre diadalmaskodott náluk az az elhatározás, hogy mégis csak teológusok lesznek, hogy mint lelkipásztorok szolgálhassák az Úr dicsőségét.

És ez nincs másképpen. Az ember eleinte hallani sem akar arról, hogy ne azt csinálja, amit akar. Fiatal korában megdönthetetlen sarkigazság előtte, hogy kiki a maga szerencséjének kovácsa. Azután megtapasztalja, hogy nem minden történik úgy,

ahogy ő tervezte. Későbbi visszapillantás után meglátja, hogy ügyvélt balsikerei javára szolgáltak és jaj lett volna neki, ha úgy történt volna, ahogy ő előre megrajzolta. Így jut el arra az igazságra, hogy: ember tervez, Isten végez; emberé a munka, Istené az áldás.

Ha emberileg gondolkozunk, találunk és még inkább, elfogadunk emberi okokat az Úr szolgáló számának szaporulatánál vagy csökkenésénél, de nem szabad gondolnunk, hogy ez vagy amaz a valódi ok. Mert végeredményében az Úr hívja el a munkásokat az Ő aratásába és ha a mostani elsőévesekről tudjuk, hogy negyvenöt százalékában kitüntetéses és jeles érettek: csak tizenhét százalékában egyszerűen érettek: akkor reménységünk lehet arra, hogy az aratás Ura nem a számok sokaságával, hanem a keveseknek adott több talentummal kívánja országát terjedését szolgálni.

Erdős Károly.

Rövid tájékoztató a svájci egyházi életről

Svájcban nincs egy egyetemes, egy közösségbe tömörült protestáns egyház, hanem csak kantonokban szétszórta önálló kis protestáns egyházak vannak. Ezek azonban már a reformáció kora óta szoros lelki kapcsolatban állottak egymással s a múlt század első felétől szorosabb, vagy lazább szervezet is egymáshoz fűzi őket. Az összetartozást kifejező ilyen első szervezet volt az 1838-ban alakult „Svájci Lelkészek Egyesülete” (Société pastorale suisse), amelyet négy év múlva „A szöványban élő svájci protestánsokat segítő egyesület” (Société de secours aux protestantes disséminés) alapítása követe. — A svájci protestánsok összetartozásának és együttműködésének kifejezéséért jött létre a múlt század közepe táján a „Svájci reformált egyházak konferenciája” is (Conférence des églises réformées de la Suisse), amelyen az egyházak kiküldöttei időnként megtárgyalták az egyház közös érdekeit érintő fontosabb ügyeket, anélkül azonban, hogy kötelező érvényű határozatokat hoztak volna.

E nagyon laza kapcsolatok után az 1914—18-as világháború befejeztével mind erősebben lépett fel a vágy a különböző egyházak lelki vezéreiben, hogy egy hivatalos egységes szervezetet hozzanak létre, amely a csupán közösen megoldható problémákat tárgyalja, a csupán közösen hordozható terheket és közösen végezhető feladatokat vállalja s kifelé is az egységet képviselje. E vágy és a szükség hozta így létre „A svájci protestáns egyházak szövetségét” (Fédération des églises protestantes de la Suisse), amely első ülését Oltenben tartotta 1920-ban szeptember 7-én. Ennek a szövetségnek sincs azonban törvényhozó hatalma és az egyházakra kötelező határozatokat nem hozhat. Mindazonáltal igen nagy jelentősége van egyfelől azért, mert módot ad a különböző, egymástól független egyházaknak, hogy találkozzanak s közös problémáikat egységesen oldják meg, másfelől, hogy az állam felé és a külföldi egyházak felé mintegy közösség, hivatalosan képviseltessek magukat s teljes súllyal és nagyobb tekintéllyel fejezzék ki akarataikat, mint azt egyenként tehetnék. E szövetség tagegyházai: a különböző

kantonok úgynevezett nemzeti egyházai (églises nationales), a genfi és vaudi szabadegyházak, a neuchateli független egyház (amely különben éppen ez esztendő tavaszán egyesült a neuchateli nemzeti protestáns egyházzal), az ősi svájci és Tessin és Valais kantonok szörványgyülekezetei, a püspöki methodista egyház s végül a génuai, nápolyi, firenzei, marseillei, londoni és barcelonai svájci telepések egyházközségei. Ez egyházak képviselői — akiket az egyházak híveik taglétszámához viszonyítva, megállapított számban küldenek ki — évenként egyszer, folyton má: és más városban gyűlnek össze. Az állandó végrehajtó hatalmat hét tanács tag gyakorolja, akik havonta egyszer Bernben gyűléseznek. A szövetség elnökét 10 évre választják. (Az első volt a winterthuri Herold lelkipásztor, majd a nálunk is jól ismert Choisy Eugén genfi professzor, híres történész és ez évtől: Koechlin Alfonz lelkipásztor.) Az így egységesen képviselt svájci egyház mind belföldi, mind külföldi vonatkozásban komoly evangéliumi hivatást tölt be. Támogatja a szörványgyülekezeteiket, felügyel s befolyást gyakorol a közérkölségre, a sajtóra, az állami törvényhozásra, a rádióra, az egyházi zenére és a gyülekezeti éneklés lehető egységére; közbelép ha az igehirdetés szabadsága, akár szóban, akár írásban korlátozást szenved; gondoskodik a hadseregben szolgáló protestánsok lelkigondozásáról; gyűjtési akciót kezd, vagy támogat a bevonultak természetbeni megsegítésére (pl. fahérművel, meleg gyapjúruhaneművel való ellátásukra) stb. Állandó kapcsolatot tart fenn a külföldi protestáns egyházakkal. Ezeket keresztül különösen a világháború után megkísérelte a nemzetek megbékéltetését. Gyűjtést indított mind a francia, mind a német protestáns egyházak segélyezésére, valamint támogatta a Romániában elnyomott és kifosztott protestáns egyházakat is. Ily irányú szeretetvékenységére felügyelt mind Amerika, mind Európa protestáns világa és felkérte a svájci egyházat „A világ protestáns egyházai egymást segítő központi hivatalának” a megszervezésére, amely genfi székhellyel (Dr. Keller Adolf vezetése alatt) ma is áldásosan működik. E segítő munkában részt vesz áldozatos szeretettel az egész svájci protestáns társadalom, amely az elmúlt esztendő során jelentős pénzületi és természetbeni adományt juttatott a nyomorban lévő francia menekülteknek és támogatást nyújtott az Észak-Franciaországban elpusztult egyházak újraéledéséhez. (A Franciaországgal való ilyeszerű kapcsolatok nemcsak a közvetlen szomszédságból s abból érthetők, hogy a svájci lakosság 25%-a francia anyanyelvű, hanem abból is, hogy a svájciaknak igen nagy számmal vannak csoportosan is, Franciaországnak főleg délnyugati és keleti részébe áttelepült svájci szörványaik, akiknek lelkigondozásáról ők gondoskodnak.)

Minden kantonbeli egyház önállóan rendezte az állammal, illetőleg a saját kis államával, a kantonnal való viszonyát. Így pl. a genfi nemzeti egyház 1907 táján rendezte az állammal való viszonyát, úgy, hogy különvált az államtól, amiért is nem kap államségyélyt, viszont az állam sem avatkozhatik dolgaiba. Az állam a genfi egyházat mint más erkölcsi testületet elismeri és erkölcsileg pártfogolja. A genfi szabadegyház még a múlt században függetlenítette magát az államtól. Ugyanakkor revízió alá vette az egy-

háztagság kérdését is s csupán a hitvalló híveket számlálja tagjai közé, szemben a nemzeti egyházzal, amely minden, magát reformátusnak mondó egyént tagjai közé számít, még akkor is, ha az semmiféle módon nem vesz részt az egyház életében. Viszont a neuchâtelai egyház: államegyház, vagyis az állam fizeti a lelkészeket s az állam anyagilag támogatja az egyházat. A támogatásnak egyik jelentős módja az, hogy az állami adóval együttesen szed bizonyos százalékot egyházi adó címen. Ha valaki kijelenti az állami hatóság előtt, hogy nem hajlandó egyházi adót fizetni, megszűnik egyháztagsága. E mellett az államegyház mellett létezett Neuchâtelben s általában Vaud kantonban egy szabad protestáns egyház. Ez most egyesül az államegyházzal. Ezt a fúziót először a két egyház szavazta meg, majd a kanton választópolgárai (minthogy ez az állami törvények módosítását is kívánta). Ez év júliusától kezdve tehát a szabadegyház tagjai és a nemzeti állami reformátusok együtt élnek s közös lelkigondozásban részesülnek, egységes liturgiával tartják istentiszteletüket, közös egyházi törvények alatt állanak s az állam az egyháznak egy meghatározott évi összeget ad, amelyet tetszése szerint felhasznál.

Az állammal való viszonyt illetően a német-svájci kantonokban is egymástól eltérő helyzet van. (Például a berni egyház államsegélyes.) Minden kantonnak van kultuszminisztere, illetőleg kultusztanácsosa, de a szövetségnek, vagyis az egész országnak nincs.

■ ■ ■ Az egyházak tarthatnak fenn iskolákat (pl. a friburgi r. k. egyháznak elemi iskolái, középiskolái mellett egyeteme is van).

Oly egyházaknak, amelyek az államtól különváltak (mint pl. a genfi egyház) az állam bizonyos formában segítségére jön. Így pl. a hívek nyilvántartásában. Az évi kérdőlapokon a felekezeti hovatartozást is megkérdezik. Az egyház költségére havonta közli a hívek címváltozását.

Sok egyház, mint pl. a genfi is (mind a nemzeti, mind a szabad egyház) nem vet ki egyházi adót, hanem csak a hívek megajánlásaiból, rendszeres, vagy spontán adományaiból él. Szükség esetén körlevelet bocsát ki és azoktól, akik a választók jegyzékébe fel kívánják magukat vétetni, erkölcsi kötelezést kér, hogy rendszeres adományt adjanak az egyház fenntartására.

Az egyház férfi tagjai egyházközségenként különböző módon élnek közösségi életet. Legtöbb gyülekezeti házban klubszerű helyiség áll a férfiak rendelkezésére, ahol ujságot olvashatnak, billiárdozhatnak, vagyis szórakozhatnak s rendszerint hetenként egyszer bibliaórán vesznek részt s havonta egyszer egyháztársadalmi, szociális, vagy hitvallási kérdéssről előadást hallgatnak s hozzászólnak. Az asszonyoknak Genfben eddig volt kézimunkaösszejövetelük s karácsonyi vásáruk. Most azonban a háborús időkre való tekintettel ez egyelőre szünetel.

Minthogy az általánosan elterjedt élet, rokkantsági, betegségi, elhalálzási stb. biztosítások, az általános jólét, az állam szociális gondoskodása nagy mértékben eltüntetett minden szociális nyomort, az egyház szociális segítő tevékenysége jelentéktelen. Beteg- s családlátogatásokat főleg csak a diakonisszák végeznek.

Egy pár esztendővel ezelőtt az úgynevezett

oxfordmozgalom sok helyen igen jelentős lelki megmozdulást hozott létre, azonban sok helyt kívül működött az egyházon. A jelenben mozgalmi jellege elmosódott, hatása elhalványult. Lelkipásztorok főbuzgólkodása: erősíteni a hívők hitét a nehéz háborús időkben s a külső fenyegető veszedelmekkel szemben fenntartani az Istenben vetett reménységet.

A hitoktatás az elemi iskolában 9—13 éves korban két csoportban történik: a kezdőknek az Ószöveget, a nagyobbaknak az Újtestamentumot tanítást, a nagyobbaknak az Újtestamentumot tanításuk tankönyvek alapján az illető egyházközségek lelkészei. (Külön állami vallásoktató-lelkész csak a német-Svájcban ismert.) A vallásoktatás mind a elemi, mind a középiskolában a tanórákon kívül, de legtöbbször az iskola épületében folyik. Tanítás ideje általában heti egy óra. A középiskolában egyháztörténetet tanítanak 15—16 éves korig. Ekkor kezdetét veszi a konfirmációra való előkészítés, amely általában falun két évig (valójában két télen): első évben heti egy órában, második évben heti két órában, városban egy évig (heti két órában) tart. Az anyag a vallásoktatótól, illetőleg a lelkipásztortól függ. A lányok 16 éves, a fiúk 17 éves korban konfirmálnak. 18 éves kortól lehetnek választótagjai az egyháznak.

A fenti vallásoktatás mellett az alsósoknak vasárnapi iskolát, a felsősöknek minden vasárnap ifjúsági istentiszteletet tartanak. Ez ifjúsági istentisztelet liturgiája az illető lelkipásztoroktól függ. Az igehirdetés sokszor összefüggő sorozatpredikációkból áll.

A már konfirmált ifjakat a KIE-ben s a különböző nevű egyházi ifjúsági egyesületekbe tömörítik. Ez egyesületekben vesznek részt bibliaórákon, vitaelőadásokon és megbeszéléseken s itt jut idő s adódik alkalom a közös szórakozásra is.

A vallástani órákat parókiánként kiküldött egyházi felügyelők látogatják. A vallásoktatás módja teljesen a vallásoktató egyéni tetszésétől függ. — Tapasztalatom szerint tanmódjuk alig tér el más tanórákétól. Az órákon nagyon ritka az a hely, ahol énekelnek. Az énektanulást a vasárnapi iskolában látják el. A vasárnapi iskolában sok helyen alkalmaznak a modern munkaiskolai módszert.

Mind az ifjúság körében, mind a felnőttek gyülekezetében buzgó törekvés észlelhető a komoly evangéliumi élet gyakorlására és a mindennapi életben való alkalmazásra.

Dr. Kiss Tihamér László.

Az úrvacsorával élők számának erős csökkenése

Szeptember hónapnak a második felében van a legtöbb egyházmezei közgyűlés. Ezeknek az őszi közgyűléseknek egyházpolitikai érdekességet a gondnoki megnyitók kölcsönöznek. Ezek a megnyitók kívánják megjelölni azt az irányt, amelyen az egyházmezei papságának és világi vezetőinek községi, vármegyei viszonylatban elfoglalt helyzetéből kifolyólag mennie kell, ha anyaszentegyházunk érdekeinek megfelelő építő munkát akar végezni. Ezért nyilvánul meg nagy érdeklődés és várakozás az egyházmezei gondnoki megnyitók iránt.

Egyházmegyei közgyűléseinknek fenti megnyilvánulásain kívül különös fontosságot kell tulajdonítani az esperesi, belmissziói és tanügyi jelentéseknek. A hármast jelentés tükörében látszik meg az a munka, amelyet az eklézsiák hősi erőfeszítéssel végeztek, vagy vétkes könnyelműséggel elmulasztottak. A jelentéseket követő viták eredményeket és eredménytelenségeket okait kutató tüzeinek kohóiból kerülnek ki azok a meglátások, amelyek a sikeres munka fokozására és a sikertelenségek mielőbbi kiküszöbölésére ösztönzik a gyülekezetek munkásait.

Az eddig már lefolyt egyházmegyei közgyűlések jelentéseiből gyülekezezeink rendszeres, komoly munkálkodásának a képe tárul elénk. Azt látjuk, hogy a rendkívüli idők rendkívüli erőfeszítésre ösztönözték a munkásokat. Istené legyen mindezekért a dicsőség. Mi ezekkel az eredményekkel nem kívánunk dicsekedni. Amit cselekedtünk anyaszentegyházunk s édes hazánk érdekében, azt kötelességből cselekedtük s az eredmények mellett is úgy érezzük, hogy haszontalan szolgák voltunk, mert még többet is cselekedhettünk volna. A dicsekedés helyett jobban illik hozzánk a hiányok meglátása és az okok őszinte bemutatása.

Nevezett jelentésekből a legmegdöbbentőbb az úrvacsorával élők számának erős csökkenése. Van olyan egyházmegye, ahol több mint 10,000 lélekkel kevesebb volt az úrvacsorázók száma, mint az elmúlt esztendőben. Ezt a tényt nem vehetjük egyszerűen tudomásul, hanem az okok megkeresésével minden rendelkezésre álló eszközzel és erőfeszítéssel ki kell küszöbölni az okozatot. Az első ok a templomlátogatók számának a csökkenése. Azt beszéljük, hogy csökken a templomlátogatóink száma, mert „nem szólnak a harangok“, mert „fel van függesztve a vasárnapi munkaszünet“, mert „a bevonultak hozzátartozói nem tudnak eljönni“, mert „szórakozások, fürdők után futnak az emberek“. A gyülekezet tagjai pedig azt mondják: rádiós istentiszteletet hallgatunk, nagyon hosszú a prédikáció, nincs megfelelő ruhám, odahaza is lehet imádkozni, vasárnap pihenni akarok stb.

Minket, lelkipásztorokat ezek a megállapítások érdekelnek ugyan, de nem mentenek a felelősség alól. Felmentést csak akkor nyerünk, ha nyugodt lelkiismerettel jelenthetjük ki: mi mindeneket megcselekedtünk s a mi lelkiismeretünk Isten előtt teljesen tiszta.

Mindeneket megcselekedtünk!? Komoly templomos gyülekezetet csak a rendszeres pásztori látogatásokkal lehet biztosítani. A pásztori látogatást nem szabad elhanyagolni semmiért sem. Több erőt, szeretetet, közvetlenséget, kapcsolatot teremt, mint a legnagyobb tudomány, hatalom, szervezethez és segítő munkások. A pásztori látogatás számonkérés és elindítás: hol voltál, merre jártál? Jöjj, mert keresünk és várunk! A helyed üres a templomban s lelkedből kihálnak a nemes érzések. Jöjj, míg nem késő. A pásztori látogatás teszi a gyülekezetet egy nagy családdá, ahol a pásztor a családfő. A most konfirmált ifjútól a dereshajú vénekig mindenek szívesen engedelmeskednek a pásztor hivatgatónak, intő szavának, mert megérik, hogy a szeretet szolgálja, Isten követe jót akar csupán.

A pásztori látogatás hatalmas segítő erejét nem szabad azért tovább mellőzni. Le kell vetközni azt az álszégyenkezést, lustaságot, amely talán

néha-néha visszatart az elindulástól. Erdélyi magyar református testvéreinket a belmissziói munka s ezek között elsősorban a pásztori látogatás mentette meg a pusztulástól. A templom számára elveszett s magukat az úrvacsorától távoltartó gyülekezeti tagokat legeredményesebben a pásztori látogatásokkal lehet visszahozni a gyülekezetek közösségébe.

Itt van már az ősz. Megérkezett a komoly pásztori munka lehetőségének az ideje. A hosszú téli esték idejével előjövő gondok kemény próbára teszik még az erősek hitét is. A látogató pásztor bátorító énekének és vigasztaló imádságának el kell érkezni minden hajlékba, hogy az így végzett munka nyomában elinduljon Isten hajléka felé a hálaadó gyülekezet s az elkövetkező esperesi jelentések boldogan hirdessék: az úrvacsorázók létszáma örvendetesen emelkedett.

Nem reklám, csupán bejelentés akar lenni, hogy az „Igazság és Élet“ 1940 július, augusztus, szeptember havi számaiban „A pásztori látogatás áldásai“ címen egy tanulmányom jelent meg, amely rendszeresen dolgozza fel a látogatás metodikáját. Különnyomatban nálam 30 fillérért megrendelhető.

(Derecske).

Dr. Tomay Dezső.

Hírek az egyházmegyékből

ALSÓSZABOLCS-HAJDÚVIDÉKI EGYHÁZMEGYE.

Az alsószabolcs-hajdúvidéki egyházmegye 1941. évi közgyűlését október hó 8-án tartotta Debrecenben. Bartha László esperes áhítatos imádságban kérte Isten áldását és segítő kegyelmét a gyűlésen megjelentekre, az egyházmegye minden gyülekezetére. Rásó István egyházmegyei gondnok megnyitójában megemlékezett arról a roppant küzdeletről, amely folyik és apokaliptikus erővel tombol a harctereken. Rámutatott arra, hogy ebből a küzdelemből nekünk is ki kell venni a részünket. Útmutató a számunkra a „Legnagyobb magyar“, akire büszkén tekint s akinek emléke előtt boldogan hódol az egész nemzet. Vitéz Kiss István tanácsbíró, Kiss József lelkészi aljegyző és az új tanítók eskütétele után a terjedelmes és az egyház külső, belső életéről hű képet nyújtó esperesi jelentéséhez Dr. Benkő Géza tanácsbíró fűzött igen értékes és eszméltető megjegyzéseket. Molnár Zoltán belmissziói előadó nagy érdeklődés mellett terjesztette be jelentését, amelyben a tőle megszokott pontossággal és minden részletre kiterjedő alaposítással adta az egyes gyülekezetek lelki arculatát. Az iskolai munkákról a tanügyi és vallásoktatói előadók adtak kimerítő jelentést. Az egyházmegye múltévi számadásával és jövőévi költségvetés előirányzatával a számvevőszéki jelentés foglalkozott. A 60 pontból álló tárgysorozat tárgyalása után a 245. dicséret 10. versének eléneklése és az esperes buzgó imájával ért véget a közgyűlés. Délután bírósági tárgyalások, előző napon tanügyi bizottsági, számvevőszéki és lelkészértekezleti gyűlések voltak. (j.)

BÉKÉSBÁNÁTI EGYHÁZMEGYE.

A békésbánati egyházmegye október hó 16-án tartotta meg évi rendes közgyűlését Hódmezővásárhelyen. A most választott világi főjegyző, Dr. Telegdy Lajos, három világi tanácsbíró, ú. m.: Dr. Kovássy Albert, Dr. Bánffy József és Dr. Nagy Sándor, valamint két ügyész: Dr. vitéz Sebestyén Kálmán és Dr. ifj. Csáky Lajos eskütétele tették az egyházmegyei gyűlést különösebben ünnepélyessé. Hét új lelkész megválasztását erősítette meg a közgyűlés; közülük öt pályázat nélküli egyhangú meghívás s a többi is szép rendben lefolyt választás, illetve ezek közül is egyik próbaszónoklat útján történt meghívás volt. Ékes bizonyosság ez arra, hogy maguk a gyülekezetek nem óhajtják a korteskedéssel folytatódó lelkészválasztást, ha nincsen, aki békességüket felkavarja. Életbeléptette egyházmegyei közgyűlés az Egye-

temes Konvent népiskolai és másjellegű iskolákban folyó vallásnevelési felügyeleti szabályzatát. Az iskolai látogatások, belmissziói jelentések, költségvetés-megállapítás és több mint 100 tárgysorozati számot tárgyalt le. Jelentőségében kiemelkedett közülük a szeghalmi gimnázium mezőgazdasági középiskolává tervezett átalakítási ügye. Egyházmegyei közgyűlés egyhangú helyeslése kísérte az e tárgyban készített előadói javaslatot, amely nyomós érvekkel indokolta meg, miért nem szabad a mezőgazdasági középiskolát a gimnáziumi tagozat feláldozása árán valósítani meg. Ez ellen a terv ellen a leghatározottabban tiltakozott az egyházmegyei közgyűlés.

DEBRECENI EGYHÁZMEGYE.

Feljethetetlen szép ünnepnap volt Konyáron október 21-ike. Ekkor szentelték fel az újonnan épült két tantermes iskolát. Ez alkalommal a délelőtti istentiszteleten *Dr. Révész Imre* püspök hirdette Istennek Igéjét. A jelen nagy idők alkalmi igehirdetése mélyen belevésődött az áhítatosan hallgatók szívébe. A templom a kellemetlen idő ellenére is teljesen megtelt. Az istentiszteleten énekelt *Dr. Szász Imre* esperes *felesége* is és a konyári vegyeskar. Istentisztelet után közvetlen az iskolaépület felszentelése következett. A felszentelő beszédet *Dr. Szász Imre* esperes tartotta. Hangsúlyozta a külső építés mellett a belső lelki felépítést is. Az iskolaépítéssel *vitéz Úry Ferenc* helyi lelkipásztor számolt be. Ezután következett a presbitérium díszgyűlése. Ezen lelkipásztor köszöntötte a Püspököt szeretetteljes szavakkal, majd a község, tantestület, bibliakör, ifjak, leányok, vasárnapi iskolások szólottak egymásután meleg szavakkal. Az üdvözlésekre a Püspök gondolatokban gazdag választ adott. Délután a debreceni Kollégium javára egy vallásos ünnepély volt, amelyen *Dr. Szász Imre* esperes magyarázott bibliát, *Dr. Nagy Sándor* gimnáziumi vallás-tanár tartott mindvégig érdekes és tanulságos előadást a Kollégiumról. *Dr. Szász Imréné*, esperesné, a dalárda és a gyermekek énekelt, valamint szépen szavalt *Bazsa Aron* tanító. Az ünnepély alkalmával a perselypénz a Kollégiumnak 80 pengő volt. Az előadás kapcsán gimnázium volt. Jelen az 1800-as évek elején Konyáron is gimnázium volt. Jelen volt a Püspök úr legkisebb leánya, Zsófia is, Veress Bálint ny. lelkipásztor, tb. esperes, Bede Gyula, Dr. Tomay Dezső, Solyósi József lelkipásztorok stb. — Boldogok voltunk mindnyájan és hálával gondolunk a szép, maradandó emlékü napért a mindenható Istenre, Akinek legyen dicsőség mindörökkön örökké. (v. Ű. F.)

KÖZÉPSZABOLCSI EGYHÁZMEGYE.

Kovács Istvánt, Kovács Lajos tiszsaeszlári lelkipásztor fiát, a nagyhalászi egyház 5 éven át volt munkás és mindenki által megbecsült segédlelkészét hívta meg egyhangúlag a nagyhalászi presbitérium a tanyai hívek gondozására újonnan szervezett második nagyhalászi lelkipásztori állásra. A már eddig is nagy szeretetnek és megbecsülésnek örvendő új lelkipásztort október hó 12-én iktatta be állásába Porzsolt István esperes, mely alkalomból az új lelkipásztor a templomban megjelentek nagy tömege előtt adta igaz bizonyosságát felelősségteljes munkatudatának, nemes elhatározásainak. Isten áldását kívánjuk pásztori munkájára. (N. S.)

MÁRAMAROS-UGOCSAI EGYHÁZMEGYE.

A máramaros-ugocsa református egyházmegye közgyűlése. Nagyszőlősről jelentik: A máramaros-ugocsa református egyházmegye Isaák Imre esperes és Nagy-Iday Ferenc gondnok elnökletével rendes közgyűlést tartott, amelyet istentisztelet előzött meg Szaniszló Endre nagybocksói lelkész igehirdetésével. A gyűlés legkiemelkedőbb pontja az esperesi évi jelentés volt, melynek bevezetésében az esperes a győzedelmes egyházzól szólott. Az egyházat olyan óriáshoz hasonlította, akit a törpe kor meg akar ölni, mert nem érti meg teljesen ma sem, de az egyházat megölni nem lehet. „Mi vagyunk a bizonyossága annak hogy az egyház önmagában hordozza győzedelmes volta feltételeit és eszközeit s nem mi állítjuk talpra, nem mi ébresztjük fel, nem mi vesszük győzelemre, mert mi is csak eszközök vagyunk a számára. Ha csak mi, emberek, volnánk az egyház gazdája — mondotta az esperes —, jaj volna, mert már régen meghalt volna gonoszságaink miatt.

De az egyház gazdája Krisztus, Aki él, Aki óriás, Akit meg nem érteni, sőt megtagadni is lehet, de megölni nem. Ezért nem érteni, van-e létjogosultsága, győzelmi lehetősége az egyháznak ebben a hitetlen korszakban, szent meggyőződéssel felelem: van! Az egyházat nem kell féltetni. Az elvelelendelés Ura kapesott bele minket a győzelme. Az ellenállhatatlanul menetelő egyház életébe és aki átadja magát az egyház Urának, Jézus Krisztusnak feltétlen megadással, az Vele győzi. — Megemlékezett a jelentés a gróf Széchenyi István és a Ravasz László jubileumáról, a lelkészek, egyházközségek anyagi nehézségeiről, javaslatára az egyházmegye feliratot intéz a kormányhoz szociális helyzetük enyhítése érdekében. A jelentésnek az egyházközségek beléletéről szóló része megnyugtató képet fest azokról a munkákról, amelyeket lelkészek, tanítók és presbitériumok végeznek a hitélet fellendítése érdekében. Ova intett a lelki és politikai szélsőségektől, mert ezek — úgymond — mindig csak romboltak és nem építettek. A kereszténység közös arcvonalának megszervezését és harcuküldését sürgette a hitelenség és bűn ellen. A beszámoló az esperes meleg ünnepése mellett fogadták el, Dr. Sárkány Lajos a tanügyi, belmissziói és hitoktatási jelentéseket adta elő, amelyekből örmömmel állapította meg a közgyűlés, hogy a felekezeti iskolák szellemi szintje az egyházmegye területén kiváló, a nándkét nembeli ifjúság jövődjéért erőteljes és eredményes munka folyik a nemzetiségi területeken kiváltképpen, a krisztianizálás nemesak jelszó, hanem az egyház élő bizonyossága s ez a munka a szörványokban is kiváló eredményeket mutat fel. Kisgyörgy János megbízott igazgató előadásában elintézte a közgyűlés a máramaroszigeti református gimnáziumra vonatkozó felterjesztéseket és s örmömmel állapította meg, hogy az első hat osztállyal és az internátussal megnyitott gimnázium szépen fejlődik, tanári kara kiváló és lelkes pedagógusokból alakult meg. Közgyűlés köszönetét fejezte ki Hóman Bálint kultuszminiszternek és Bánffy Dániel földművelésügyi miniszternek azokról a segélyekért, amelyeket részint a missziói területi nemzeti munka, részint a gimnázium fellendítése érdekében folyósítottak. Az egyházmegye tisztikarának mandátuma lejárván, a választásokat a jövő év január 15-ig terjedő haláridővel kiírták, addig mostani tisztikar vezetői az ügyeket. Az új választásban már a nagybányai egyházmegyéből az anyaegyházmegyéhez január 1-én visszatérő egyházközségek is részt vesznek.

I R O D A L O M

„Református Testvér, köszöntelek...“ a címe *Nyáry Pál* pécsi lelkipásztor által szerkesztett legújabb traktátusnak, mely csupán református keresztények számára íratott. Jellemrajza: „Közönyös reformátusok, Nagy reformátusok, Vastagnyakú reformátusok“, Kiegészítő reformátusok, Józszándékú reformátusok, Itélkező reformátusok, „Mindegy“ reformátusok, Vallásos reformátusok, Hívó reformátusok“. Komoly lelkiismereti kérdések elé állítja a kis füzet olvasóit azzal a céllal, hogy elolvasása után az a forró imádság törjön elő az olvasó lelkéből: „Istenem, add, hogy hívő református lehessen!“ A füzet darabonként 8 fillérbe kerül. Nagyon melegen ajánljuk; a szerzőnél rendelhető meg.

Karácsonyi színdarab. 1938-ban jelent meg *Dr. Szabó Lajos* nagyváradi lelkipásztornak, egyházmegyei belmissziói előadónak „Karácsonyi történet“ c. háromfelvonásos vallásos tárgyú színműve. A darabot eddig közel száz gyülekezetben adták elő. Mindenütt nagy siker mellett. Ára 3 pengő + 20 fillér portó. Megrendelhető a szerzőnél (Nagyvárad, Árpád vezér-út 6. sz.). A tiszta jövedelem a „Hazarészes Templomának“ alapját szolgálja.

Megjelent a Presbitériumi Útmutató II. kiadása. *Dr. Domján János* budapesti lelkipásztor „A magyar református presbitérium“ címen 40 oldalas csinos könyvecskében megírta a magyar református presbitériumi kézikönyvét. Megtaláljuk benne a presbitériumi tiszt rövid történelmét, a presbitériumra vonatkozó egyházi törvényeket és a presbitériumi szolgálat módjainak ismertetését. A presbitérium számára nélkülözhetetlen kis könyvecske első kiadása két hét alatt teljesen elfogyott. A II. kiadás a Református Traktátus Sorozat kiadásában jelent meg és 40 filléres áron rendelhető meg: Budapest, VIII., Kisfaludy-u. 28/a) III. 2. címen. Postatakarékpénztári csekk számla száma 1729.

A református Traktátus Sorozat legújabb számai: „Milyen az igaz hit?” Kálvin János tanítása. 4 oldal, ára 2 fillér. „Énekelj velünk”, a gyülekezeti közösség fontossága. 4 oldal, ára 2 fillér. 20 példány a megrendelhető legkisebb mennyiség. Kapható a Református Traktátus Sorozat kiadóhivatalában: Budapest, VIII., Kisfaludy-u. 28/a III. 2.

Matthew Henry: Mennyei Jelenésekről való könyv. Fordította: *hangai Szabó Zsigmond* lelkipásztor, Nagyd. A fordító saját kiadványa. 1940. Sajtó alá rendezte: *hangai Szabó István* segédlelkész, Léva. Matthew Henry, vagy magyar névrenddel Henry Mátyás a XVII. és a XVIII. század fordulóján élt. Már szülői házából mélyes évangéliumi melegséget hozott magával, annál is inkább, mivel nonkonformista lelkész-atiyát állásából kikergették. Henry tervehette, hogy megírja és kiadja az egész Biblia kommentárját, azonban, míg az Apostolok Cselekedetén dolgozott, a tollat kiragadta a halál kezéből. Az Újtestamentum hátralevő részét, tehát a leveleket és a Mennyei Jelenések könyvét 13 barátja adta ki és jelentette meg először 1797. évben, a Protestáns Disszenterok Magazinjában. Műveinek, kommentárjainak az első kiadása 1811-ben látott napvilágot. A kommentárok a nonkonformista szellemet lehellik magukból. Irányuk határozott kálvini. Nem lépnek fel kritikai jelleggel, hanem meglepésnek azzal, hogy az olvasóknak a Bibliaolvasás közben jó segítséget nyújtsanak. Értékük tehát nagyrészt a gyakorlati jellegben van. Kiváló tulajdonságuk még az evangéliumi bölcsesség, a cseppet sem felületes gondolkodás, az állandó erkölcsi célzat és az a kegyesség, amelyet mai kommentárjainkban már nemigen találunk meg. Mindezek az indokok arra készítették Szabó Zsigmond nagyd. lelkipásztort, hogy Henry kommentárjai közül a Jelenések Könyvéről szólót lefordítsa, néhai Antal Gyula lévai lelkész észközözésére. A kommentár sok tekintetben lehet hasznára a református gyülekezeteknek is. A lelkipásztoroknak pedig gyakorlati biblíamagyarazatok tartásánál jó vezérkönyv. A fordításért, bár sok tekintetben nem oldotta fel Henry immáron klasszikus és tömör angol-ságát, illesse dicséretet a fordítót. A könyv, amely Júdás levelének kommentárját is tartalmazza, megrendelhető a fordítónál.

Farkas Pál.

HALOTTAINK

Özv. Holló Józsefné Fehér Piroška, volt sárándi lelkipásztor özvegye, október 17-én, 61 éves korában, hosszas betegség után elköltözött. Sárádon helyezték örök nyugalomra, 16 évvel előbb eltemetett férje mellé. A B. F. R. A.

KÜLÖNFÉLÉK

S. Szabó Józsefről,

a Kollégium gimnáziumának volt vallásstanáráról, majd igazgatójáról, a jelenleg Cegléden nyugalomban élő c. tankerületi főigazgatóról emlékezett meg a Kollégiumi Diákszövetség október 15-én tartott összejövetelén D. Dr. Nagy Sándor gimnáziumi vallásstanár, a szövetség ügyvezető-alelnöke. A megemlékezésnek közelebbi alkalmassága az volt, hogy S. Szabó József, ki a Diákszövetség megszervezése körül 1928-ban legbuzgóbban járadozott, ez esztendő augusztus 15-én lépett munkás élete nyolcvenedik évébe. Előadó S. Szabó Józsefben a kálvinista paptudós egyik legnemesebb típusát rajzolta, akinek élete az ifjonti évek óta mindmáig ernyedetlen munkásságban telt el. Ahol életútja — bárha rövidke időre is — megpihent, annak nyomait

mindenütt lizsletelemelő alkotások őrzik, kivált Debrecenben, hol 1929-ig 35 évet töltött. Szorosabban vett hivatásán kívül az egyház és a város minden kulturális, humanitárius és szociális munkájából kivette a részét. Tisztségeit sohasem pusztá dísznek, hanem a szolgálattal nemes kiváltságának tekintette, és azokat a kötelesség-érzet teljes mértékével s páratlan buzgósággal töltötte be. A Kollégium legnagyobb tanáralakjai közé tartozik. A tudományos felkészültség teljessége, a nevelői képesség páratlansága, a Kollégium minden szellemi, anyagi és kormányzati ügye körül önzellenség és hűség jellemzi. A Kollégium múltjának kutatása körül pedig élvélhetetlen érdemeket szerzett. Tudományos cikkei, értékezései, tanulmányai s egyéb önálló kötetekben megjelent munkái összegyűjtve egész kis könyvtárat tennének ki. Ma is dolgozik járadhatatlanul s évről-évre gyarapítja újabb és újabb dolgozatokkal tudományos és szép-irodalmunkat. „Fény nevére, áldás életére!”

Csak a jövő évben nyitják meg az egyetemi templomot. Mint ismeretes, Debrecenben épült fel a legmodernebb református templom, az egyetemi templom, mely az egyetem és a református egyház nagyterdei egyházzrészének temploma is lesz. A templom Borsos József építész, volt városi műszaki tanácsos terve alapján épült fel, s csaknem teljesen kész modern berendezésével, lelkészlakással és egyházzrész termekkel együtt. Már úgy volt, hogy az idén felszentelhető lesz az egyetemi templom, de közben a feljárti lépcsők anyaga körül keletkeztek vitás kérdések. Ebben a kérdésben a debreceni bíróság döntését kellett megvárni és ez már meg is történt. Most a feljárti lépcsők eddig leszállított anyaga helyett új anyagot szállított a vállalkozó és ha ezek megérkeznek, úgy nyomban behelyezik a lépcsőköveket a helyére. Ezzel el is készül teljesen az egyetemi templom, melyet már bekapcsoltak az egyetemi fűtési hálózatba. Nyomban a lépcsők elkészülte után megtartják a templom műszaki vizsgálatát és ha a kivitelezéseket elfogadja az egyetemi templomépítő-bizottság, úgy ezután időpontot tűznek ki a templom felavatására és megnyitására. Úgy értesülünk, hogy talán már a tél folyamán, de legkésőbb a jövő évben virágvasárnapján megtartják az egyetemi templom felszentelését.

Új hangok Franciaországból. Mint Vichyből jelentik, Lauer tábornok Pétain tábornagy képviselőjében és az ő megbízásából résztvevett egy új iskola megnyitásán. Beszédében a tábornagy megemlékezett azokról a feladatokról, amelyek az új iskolára hárulnak. „A vallásoktatás — mondotta a tábornok — a legnagyobb és legszebb biztosítéka az iskola jövőjének. A francia nemzetnek, amely minden ereje megfeszítésével dolgozik az új és szebb jövő kialakításán, éppen a vallásból kell merítenie a legnagyobb erőt és segítséget.”

Egy finn haditudósító írja: „Elpusztított templomok és temetők egész sora mellett haladtunk el. A suistamói templomból színházat, a korpiselkából pedig kantint csináltak. A temetőben lévő sírköveket elhordták és légvédelmi óvóhelyek építésére használták fel. A volt finn temetőben a sírokról eltávolították a neveket. Láttunk olyan temetőt is, amelyet táborhelyül használtak. Az egyik helyen — írja a haditudósító — a templomból kihordott fapadokból készítették táncpadlót.” Ezekből a kimondhatatlan vad és durva tényekből is könnyen elképzelhető, milyen istentelen hordát tudtak a bolsevisták nevelni húsz esztendő leforgása alatt.

10 év — 50 intézmény címen most jelent meg a Szeretel-szövetség *Képes Albuma* a második bővített kiadásban. A füzet 140 jólsikerült képpel mutatja be a ma működő intézetek életét, a nagyobb adományozók és hagyományozók arcképeit, melyekhez rövid ismertetőt fűz. Lehetetlen mély megilletődés nélkül nézni ezeket a képeket, melyekben az örökké munkás isteni gondviselés, könyörülő szeretet s folyton tapasztalható teremtés gondolata valósul meg s indít hálára az áldások Ura iránt. Ára a csinos füzetnek, portóval, 70 fillér, mely bélyegeken, vagy bianco befizetési lapon (38,144) beküldhető Budapest, XIV., Stefánia-út 29a címre. A füzetet melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe.

Széchenyi Népfőiskola. A multheti Széchenyi országos ünnepekkel kapcsolatban, nagyjelentőségű terv merült fel a Széchenyi Népfőiskola megszervezése iránt. Erről a Debrecenben megjelenő *Tiszántúl* református irányú politikai napilap a következőket írja: „A legszebb emlékezés a Széchenyi Népfőiskola felvetése volt. A beszédek tovashaladnak, az újságok hasábjai elrongyolódnak. Ez a Széchenyi Népfőiskola azonban eljövendő századok felé hirdető, hogy az elmélyülő magyar élet, a világgés kellős közepében, egy nagyszerű alkotással hódolt legnagyobb fia emléke előtt. Reménységgel várjuk ennek a Népfőiskolának a mielőbbi tető alá kerülését és megnyitását. Érezzük, hogy a ma történelmének szövőszékén a holnap arca formálódik. Milyen szépséges lesz a magyar holnap, ha a „szó-magyar-ságot” minden vonalon felváltja a „tett-magyar-ság”...

Még egy híradás a missziói értekezletről. Lapunk legközelebbi számában, egy összefoglaló tudósítás keretében már hírt adtunk a debreceni őszi missziói értekezletről. Most e nagyszabású és közérdekű témához visszatérünk s örömmel közöljük az alábbi részletesebb tudósítást:

Nélkülözhetlenül vált immár a Dr. Révész Imre püspök úr által kezdett és évről évre tartott missziói értekezlet, amelyen az egyházmegye esperesei és belmissziói előadói a missziói munka tapasztalatainak összegezésére és a következő évi munkaterv körvonalozására gyűlnek össze a püspök és az egyházkerületi missziói lelkész irányítása mellett. A folyó évi ilyen értekezlet a királyhágómellékiek első részvételével szeptember 9-én volt a diakonissza-intézetben lélegzadagító hatással. Püspök úr Lukács IV. 16—21. alapján tartott bevezető áhitatában megragadóan mutatott rá, hogy ezekben az igékben az örök missziói program van lefektetve. A missziói munka lényege: hirdetni az evangéliumot. Az a misszió, amelyik nem tekinti központi, mindennekeftél való jelentőségének az igehirdetést: nem misszió, hanem kuruzslás. Tudunk-e az öröm prófétái lenni? Csak akkor, ha felkenetünk. És a sorrend: nagyon fontos. Előbb a felkenetés, aztán az elküldetés. Dr. Ferenczy Károly három fontos ügyben kért hozzá-
szólást, megadván előbb nagyvonalú és világos látású tájékoztatást mindenikre nézve. I. Égetően szükséges egyházkerületünkben egy vagy több missziói telep létesítése, vagyis olyan ingatlan megszerzése, ahol a missziói munkások, felnőtt egyháztagjaink, vagy mindkét nembeli ifjúságunk évente több-kevesebb időre összegyülekezve, testi felüdülés mellett evangéliumi környezetben lelkiileg is fel-
frissülhetnek és megerősödhetnek. II. Fontos az egyházkerületi missziói alap növelése abból a vallásos esti perselypénzből, amikor odavisszük gyülekezetünk elé egyházunk missziói munkáját, helyzetét, az eredményeket, a kiálló hiányokat, célkitűzéseket. A perselypénz csak kísérője, gyümölcse annak a fontosabb szolgálatnak, amelyet végzünk a missziói munka iránti érdeklődés ébredésével. III. A traktátus misszió, az iratterjesztés nehezen tud lábrakapni egyházkerületünkben, bár mindenki által ismert áldások járnának azzal. Többek hasznos hozzászólása után különösen Arday Aladár nagyszalontai esperes beszéde keltett mély hatást, amely szerint ez a panaszos, örömtelen jelen kedvező lehetőséget nyújt a mi evangéliumi szolgálatunkra, csak meg kell látni, fel kell használni az alkalmakat. Püspök úr és Dr. Ferenczy Károly szavai után azzal zárult a Szentlélek ihlette értekezlet, hogy imádkozunk és dolgozunk két vagy három missziói telep megszerzéséért; megtartjuk évente a missziói vallásos estét, hogy közismertté tegyük missziói helyzetrajzunkat, fokozzuk a missziói felelősséget és a perselypénzzel növeljük a missziói alapot, végül az iratterjesztés szent szolgálatát felvesszük a felszámolt királyhágómelléki egyházkerület készletének és kipróbáltan bevált tapasztalatainak felhasználásával.

Sípos Károly.

RÖVID EGYHÁZI HÍREK.

Dr. Szász Imre, a debreceni egyházmegye esperese most töltötte be monostorpályi lelkipásztori működése negyedszázadát. A szép évforduló alkalmából nagy szeretettel köszöntjük.

Bartha János hajdúsámsóni segédlelkész, a finn nemzet javára végzett önkéntes hadiszolgálatiért a finn „Fehér Rózsarend” lovagkeresztjét kapta. Szívvel gratulálunk.

A debreceni presbitérium október 22-i gyűlésén iktatta be D. Dr. Révész Imre püspök, az egyház újonnan választott anyakönyvvezető-lelkészét, Kulesár Dezsőt.

Uj. Nagy Bálintról egy iskolát nevez el a debreceni egyház, kinek emlékére 10 hold földet hagyott az egyháza, iskolai célra a korán elhunyt ifjú édesanyja, özv. Nagy Bálintné.

A szegedi református iskolák növendékei az árvák vasárnapját szép ünnepélnyel szentelték meg, melynek javadalmát a Szeretetszövetség céljaira fordították.

Dr. Kiss Tihamér szegedi hitoktatót a sepsiszentgyörgyi református tanítóképzőbe hívták meg vallásánál.

Dr. Kiss Tihamér hitoktató-lelkész lemondásával megürült állami hitoktatói lelkészi állásra a presbitérium egyhangú javaslatának megfelelőleg a Püspök úr Sers Zoltán egyházmegyei missziói lelkész nevezte ki.

Hajdúhadházon szép kulturális ünnep keretében avatták fel Földi Jánosnak, a XIX. század nagy természettudósának és nyelvészének emlékházát, hol élete utolsó tíz évét töltötte.

Hóman Bálint kultuszminiszter kijelentette, hogy a háború befejezése után a szegedi egyetemen a jogi fakultás, a pécsi egyetemen a bölcsészettudományi kar és a debreceni egyetemen a hiányzó katedrákat egyidőben visszaállítják.

A szatmárnémeti egyház református leánygimnáziumot négy osztállyal, református polgári leányiskolát négy osztállyal és református tanítónőképzőt szintén négy osztállyal nyitott meg.

A makói református polgári iskola tanáraiul választotta Vargha Ernőt, Vargha Ernőné és Darida Lenkét.

A lelkészözvegyek száma 1940-ben 582 volt. A Lelkészi Nyugdíjintézet 172 árva lelkészgyermeket segített. A lelkészözvegyeknek a nyugdíja 900 és 1600 pengő között van. A nyugdíjas lelkészek száma 140.

Debrecenben szeptember 29. és október 2. között vallásnári vizsga volt. Oklevelet nyertek: Dr. Buesay Mihály, Dr. Erdei Mihály, Bolemányi Erzsébet, Peleskey Károly, Kiss Tamás, Kulí János és Németh Sándor.

HIVATALOS ÉRTESÍTÉS

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

1555—1941. szám.

Tárgy: Iratterjesztés.

KÖRLEVÉL

a kebelbeli gyülekezetek lelkipásztoraihoz.

Az Egyetemes Konvent Elnökségének 8831—1941. sz. alatt, adott esetből folyólag hozzám intézett értesítése alapján is újból felhívom a lelkipásztor urak figyelmét az iratterjesztők ellenőrzésével kapcsolatban az 5237—1939. sz. körlevelemben adott rendelkezéshez való alkalmazkodásra. (Debreceni Protestáns Lap 1939. évf. 24. száma, 302. old.) Debrecen, 1941 október 25.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

1811—1941. szám.

Tárgy: Anyakönyvi kutatás.

FELHÍVÁS.

Nemesői Ferenc budapesti (XII., Ugocsa-u. 2. III/1. szám alatti) lakos kérelmére elrendelem az 1820—40. év közötti időben született Venich Julianna születési anyakönyvi bejegyzésének felkutatását. Megtalálás esetén kérelmező értesítendő.

Debrecen, 1941 október 15.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

4927—1941. szám.

Tárgy: Társadalombiztosításra vonatkozó rendelkezések kiterjesztése.

KÖRLEVÉL

a nagytiszteletű esperes és lelkipásztor urakhoz és valamennyi iskola, intézet és intézmény tekintetes igazgató-ságához.

A m. kir. minisztérium az 1941. évi augusztus hó 18-án 5960—1941. M. E. szám alatt kelt rendeletével a társadalombiztosításra vonatkozó törvényes rendelkezések hatályát kiterjesztette a bevett és elismert vallásfelekezetek bármely

fokozatú önkormányzati testületeire is, kimondván, hogy ezek, valamint az ezek által fenntartott vagy kezelt intézmények, intézetek, vállalatok és üzemek az 1927. évi XXI. törvényekben körülírt biztosítási kötelezettség alá esnek.

A m. kir. belügyminiszter úr az 1941. évi szeptember hó 13-án 300,500—1941. B. M. számú rendeletével intézkedett a fentebb említett 5960—1941. M. E. számú rendeletben foglalt rendelkezésekkel kapcsolatos bejelentési kötelezettség szabályozása tárgyában. Eszerint a rendelkezés szerint a bevett, valamint az elismert vallásfelekezetek bármely fokú önkormányzati testületei kötelesek az 5960—1941. M. E. számú rendeletben foglalt rendelkezés alapján az 1941. évi augusztus hó 20. napjától biztosításra kötelezett munkavállalóikat az illetékes biztosítóintézetnél bejelenteni.

Felhívom az érdekeltek figyelmét ezekre a rendelkezésekre s az ezekben foglaltak pontos végrehajtásához fűződő érdekekre azzal, hogy e két rendelet a Budapesti Közlöny 1941. évi augusztus 20-i 188. és 1941 szeptember 14-i 208. számában jelent meg.

Az említett rendeletek végrehajtása tárgyában az Orsz. Társadalombiztosító Intézet debreceni kerületi pénztára a lekészési hivatalokhoz tájékoztatót küldött s az illetékes kerületi pénztárak ebben az ügyben készséggel megadnak minden felvilágosítást.

Fentieket azzal ajánlom az érdekeltek szíves figyelmébe, hogy az egyházi alkalmazottak biztosítási kötelezettsége egyben olyan jogosultság is, amelynek mindnagyobb mértékben való igénybevétele egyházi közérdek.

Debrecen, 1941 október 21.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.
5231—1941. szám.

KÖRLEVÉL

a hadmentességi jogcím igazoló bizonyítványok kezelése tárgyában.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 17,700—1941. II. ü. o. szám alatt kelt rendeletére utalással a honvédelemről szóló 1939. évi II. tc. végrehajtása tárgyában kiadott Utasítás II. rész 1. címének megjelenése előtt besorozott 1901—1919. születésű évfolyamba tartozó lelkipásztorokat, lelkészkepesítésű tanárokat, lelkészeket, segédlelkészeket és hittanhallgatókat felhívom, hogy az 1939. évi II. tc. 42. § alapján elnyert lelkészi kedvezményre való igényjogosultság fennállását a fentebb megjelölt Utasítás 84. § 2. bekezdése értelmében — éppen úgy, mint az Utasítás megjelenése után, tehát az 1940. évben és azt követően besorozott fent említett kategóriába tartozók — 41 életévük betöltésig bezárólag, minden év december havában a sorozási helyük szerint illetékes elsőfokú polgári közigazgatási hatóságnál hivatalom által kiállított, három hónapnál nem régebbi keletű bizonyítvánnyal igazolni tartoznak.

A hivatalom által kiállítani kért hadmentességi jogcím igazoló bizonyítványt a lelkipásztoroknak és lelkészkepesítésű tanároknak, vallásoktatóknak, segédlelkészeknek az esperesi hivatal útján, a hittanhallgatóknak pedig a lelkészkepzőintézeti igazgató útján és annak igazolásával kell kérniük.

Debrecenben, 1941 október 23.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.
5280—1941. sz.

KÖRLEVÉL

a kebelbeli lelkipásztorokhoz,
a „Református Jövő” terjesztése tárgyában.

A Nagytiszteletű Lelkipásztori Hivatalok megkapták a Református Jövő ismertetési példányait és a terjesztésre vonatkozó feltételeket.

A belmissziói munkák őszi megkezdése alkalmából felhívom Nagytiszteletű Lelkipásztor urakat, hogy a Református Jövő című országos hetilapunk terjesztését tekintsek a belmissziói munkakörbe tartozó feladatnak s annak gyűléseinkben való meggyökerezését, további megerősödését személyes munkájukkal, vagy megbízottak útján szíveskedjenek előmozdítani. A Református Jövő a lelkipásztorok

segítsége akar lenni a gyülekezeti munkában, tehát terjesztésével a helyi gyülekezeti élet nyer erősödést.

Debrecen, 1941 október 24.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.
5304—1941. szám. Tárgy: Helyettes tanítók kinevezése.

KÖRLEVÉL

a nagytiszteletű esperes és iskolaszéki elnök urakhoz.

2500—1941. szám alatt kelt körlevelemben (megjelent a D. P. L. 1941 június 15-i és augusztus 1-i számaiban), addig is, míg az Egyetemes Konvent egyetemes egyházunkra egyetemesen nem rendezi a próbaszolgálatos segélydíjas tanítók helyettes tanítóvá átminősítésénél követendő eljárást, intézkedtem.

Tudomásulvétel és alkalmazkodás végett közlöm a nagytiszteletű esperes és iskolaszéki elnök urakkal, hogy az Egyetemes Konvent 305—1941. számú határozatában (Konventi jegyzőkönyv 409—413. l.) foglalkozott ezzel a kérdéssel és hozta meg határozatát.

Felhívom az érdekelteket, hogy a helyettes tanítók kinevezésénél a 305—1941. számú konventi határozatban foglaltak szerint járjanak el és a jövőben hivatalomhoz ilyen természetű előterjesztésekkel ne forduljanak.

Atyafiságos tisztelettel:

Debrecen, 1941 október 24.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

Pályázati hirdetmények

Minden pályázati hirdetményt a Debreceni Protestán⁸ Lapban, mint egyházkerületünk hivatalos lapjában közzé kell tenni és az elsején közlendő pályázatokat az előző hó 25-ig, a 15-én közlendő hirdetményeket pedig a hó 10. napjáig kell a Kiadóhivatal címére (Debrecen, Kálvin-tér 17. Püspöki Hivatal.) beküldeni.

Hódmezővásárhelyi református Bethlen Gábor-gimnázium fenntartótestülete pályázatot hirdet egy megüresedett magyar-latin szakcsoportú rendes tanári tanszékre. Pályázhatnak magyar-latin szakcsoportú középiskolai oklevéllel rendelkező református tanárok. A tanszéket a megválasztandó tanár szolgálati idejéhez képest, rendes vagy helyettes tanárral töltik be. Cserkésztsízt-pályázó előnyben részesül. Közszolgálatban nem álló pályázóknak igazolniuk kell, hogy nem esnek a zsidók közéleti és gazdasági térfoglalásának korlátozásáról szóló 1939. IV. tc. 1. és 5. §-aiban meghatározott korlátozás alá. A javadalmazás a nemállami tanárok illetményeivel azonos. Az igazgatótanácshoz címzett és kelően felszerelt folyamodványok 1941 november hó 15-ig a Gimnáziumi Igazgatóság címére küldendő be.

A békéssámsóni református egyházközség újonnan szervezett II. számú tanítói állásra pályázatot hirdet. Pályázhatnak férfiak és nők. Fizetése 10% helyi javadalom, lakás és államsegély. Határidő: 21 nap. Pályázatok Református Lelkeszi Hivatalhoz, válaszbellyel, Békéssámsón, küldendők. Állás választás után azonnal elfoglalandó.

A esökmői (Bihar vármegye) református egyházközség pályázatot hirdet 21 napi határidővel kántortanítói állásra. Fizetés, kötelesség törvényszerű. Állás azonnal elfoglalandó.

Déaványa református egyházközség pályázatot hirdet pusztacseegi elemi népiskolájának átválasztás folytán megüresedett tanítónői állására. Kötelesség-fizetés: törvényes. A választás a vallás- és közoktatásügyi miniszter jóváhagyásától függ, ennek elmaradása esetén kárpótlás nem igényelhető. Pályázati katáridő 21 nap. Az állás azonnal elfoglalandó. Pusztacseeg köút és folyóvíz mellett fekszik, posta, vasút helyben. Válaszbellyel ellátott kérvények a Református Lelkeszi Hivatalba küldendők.

A dombrádi református egyházközség pályázatot hirdet a szervezés alatt álló IX. számú tanítói állásra. Fizetés és kötelesség törvényszerű. Teljesen osztott iskola, Prezbiterium fenntartja a jogot, hogy az állást segélydíjassal töltsék, akit a próbaév után nem véglegesít abban az esetben, ha az állás fenntartását nem sikerül biztosítani. Férfiak és nők pályázhatnak. Pályázati kérvények Református Lelkeszi Hivatal, Dombrád címre küldendők. Pályázati határidő 21 nap.

Esztári református egyházközség pályázatot hirdet újonnan szervezett IV. sz. *férfitanítói* állására. A 125,000—1940. VI. főszt. VKM rendelet szerint az állásra női tanerők is pályázhatnak. **Fizetés:** lakás vagy lakáspénz (amíg az egyház lakást nem tud építtetni, lakáspénz), 10% helyi pénzfizetés, fizetéskiegészítő államsegély. Kötelesség díjlevél szerint (kijelölt osztályok tanítása, kántor helyettesítése, belmissziói munkákban — különösen ifjúsági, illetve leánymunkában — tevőleges részvétel, egyházi adminisztrációs munkákban segédkezés). Pályázati határidő 21 nap. Szabályszerűen felszerelt pályázati kérvények: Református Lelkipásztori Hivatal, Esztár (Bihar vármegye) címre küldendők.

Fertőalmási református egyházközség pályázatot hirdet eltávozás folytán megüresedett II. sz. *tanerői* állásra. Pályázati határidő 21 nap. Fizetése törvényszerű. Az állás azonnal elfoglalandó. Református Lelkeszi Hivatal, Fertőalmás, p. Kőkényesd, Ugoesa vm.

Földes református egyházközsége pályázatot hirdet lemondás folytán megüresedett VII. sz. *tanítónői* állásra. Javadalom: 50% helyi hozzájárulás, államsegély. Lakás vagy lakbér. Kötelessége: a reábizott osztály vagy osztályok vezetése, belmissziói munkákban segédkezés. Határidő megjelenéstől számított 15 nap. Törvényszerűen felszerelt, választbéllyel ellátott kérvények Református Lelkipásztori Hivatal, Földes, Hajdú megye, küldendők.

Kisbégány református egyházközsége pályázatot hirdet a lemondás folytán megüresedett II. számú *tanítói* állásra. Javadalom: egyháztól évi 120 P, a többi államsegély. Határidő 21 nap. Pályázhatnak nők és férfiak. Állás választás után elfoglalandó. Állomás 3. autóbussz megálló 2 km-re van. Szabályszerűen felszerelt és választbéllyel ellátott kérvények: Református Lelkeszi Hivatal, Kisbégány (Bereg vm.) címre küldendők.

Kisújszállás református egyháztanácsa *segélydíjas tanítót* alkalmaz törvényes illetményekkel külhatári egytanítós Lipesey-iskolájához a rendes tanító tényleges katonai szolgálatának tartamára, előreláthatólag 1942 dec. 1-ig. Pályázhatnak oklevelűs férfitanítók, tanítónők vagy nyugdíjasok is. Pályázati határidő 21 nap. Pályázati iratok Református Iskolaszék, Kisújszállás címre küldendők.

Komoró református egyházközség pályázatot hirdet a most szervezett II. sz. *tanítónői* állásra. Fizetés, kötelesség törvényszerű. Határidő 21 nap. Lelkeszi Hivatal, Komoró.

A **nagyszalontai** református egyházközség önálló *orgonista-kántori* állására pályázatot hirdet. Javadalom: 1. 4 szobás lakás 203 négyszögöl területű beltelken. A lakás külső és belső takarításáról egyház gondoskodik. 2. Kézpénz: évi 1800 pengő, havi előleges részletekben, 3. 8 kat. hold szántóföld, adóját egyház fizeti. 4. Stóla: egyházkerületi megállapítás szerint. Gyülekezeti lélekszám: 12,000. — Kötelesség: istentiszteleteken és belmissziós összejöveteleken kántori szolgálat. Egyházi énekhar szervezése és vezetése. Segédkezés a belmissziói munkákban. Pályázati határidő: e hirdetésnek a hivatalos lapban való megjelenésétől számított 21 nap. Kellően felszerelt pályázati kérelmek a Lelkeszelnöki Hivatalhoz küldendők. Bemutatózó szolgálat és választás napja a pályázati határidő lejártá utáni második vasárnap. Bemutatózás kívánatos, utazási költsége azonban csak a megválasztottnak térítetik meg. Félreértések elkerülése végett presbitérium kinyilatkoztatja, hogy megválasztott fenti javadalmon kívül sem korpótlék, sem családi pótlék címén nem tarthat igényt több fizetésre. Presbitérium.

Piríse református iskolaszéke pályázatot hirdet nyugdíjazás folytán megüresedett II. számú *tanítónői* állásra. Határidő 21 nap. Fizetés: törvényes. Pályázati kérelmek Református Lelkeszi Hivatal, Piríse (Szabolcs megye) címre küldendők.

A **sarkadi** református iskolaszék 21 napi határidővel pályázatot hirdet tényleges katonának bevonult *tanítója helyettesítésére* két évre. Fizetés törvényszerű. Pályázhatnak férfiak, nők, nyugdíjasok. Állás azonnal elfoglalandó.

Szabolcsveresmart református egyházközsége pályázatot hirdet 21 napi határidővel a II. számú *tanítói* állásra. Fizetés: 10% és lakbér, többi államsegély. Kötelessége III. és IV. vegyesosztály vezetése, ismétlőiskolás lányok tanítása s belmissziói munkában segédkezés. Elsősorban nők pályáznak. Választbéllyel ellátott kérvények Református Lelkeszi Hivatal, Szabolcsveresmart, küldendők.

Szamossályi (Szatmár m.) iskolaszéke pályázatot hirdet 21 napi határidővel 54 értékesítéses *kántortanítói* állásra háromtanerős iskolájához. Kötelesség törvényszerű. Állás azonnal elfoglalandó.

A **szamostatárfalvai** református egyházközség a lemondás folytán megüresedett *kántortanítói* állásra meghirdetett pályázatot 21 napi határidővel megismétli. Fizetés és kötelesség törvény szerinti. Nők is pályázhatnak. Pályázatok Református Lelkeszi Hivatal, Szamostatárfalva címre küldendők.

A **tetéleni** református egyházközség pályázatot hirdet 21 napi határidővel a lemondás folytán megüresedett III. sz. *női tanítói* állásra. Fizetés: 10%-os egyházi hozzájárulás. Lakás és kert természetben. Fizetéskiegészítő államsegély. Kötelesség törvényszerű, kántorhelyettesítés és belmissziói munkában segédkezés. Pályázati határidő november 21. Kellően felszerelt kérvények Református Lelkipásztori Hivatalhoz, Tetélen, Hajdú megye, küldendők. Az állás azonnal elfoglalandó.

A **tiszanagyfalui** református egyházközség a Debreceni Protestáns Lap október elsőjén megjelent számában közreadott *tanítónői* pályázati hirdetményét november 15-ig meghosszabbítja.

Tunyogi református egyház tényleges szolgálatra bevonult harmadik *tanítója helyettesítésére* 15 napi határidővel pályázatot hirdet. Pályázhatnak férfiak és nők. Fizetése törvényes és üres lakás. Állás azonnal elfoglalandó.

Túrútvándi református egyházközsége e lap megjelenésétől számított 21 napra pályázatot hirdet *kántortanítói* állásra. Értékesítés 49: lakás, melléképületek, kert, 16 kataszteri hold föld, 20 mázsa búza, 5 ¼ öl fa és államsegély. Kérvények választbéllyel ellátott kérvények címére küldendők.

Az **újfahertői** református egyházközség pályázatot hirdet egy rendes *férfitanítói* állásra és egy tényleges katonai szolgálatra bevonult *tanító helyettesítésére*. A helyettesi állásra nők is pályázhatnak. A férfitanítói állás betöltésénél a kántori oklevéllel rendelkező pályázók előnyben részesülnek. Fizetés törvényszerű. A kötelességet az egyházi törvény és a népiskolai szervezet írja elő. Pályázati határidő a megjelenéstől számított 21 nap. Az okmányokkal felszerelt kérvények Református Lelkipásztori Hivatal címre küldendők. Az okmányok visszaküldésére megcímezett és felbélyegzett boríték mellékelendő.

A **vésztői** református egyházközség pályázatot hirdet két *tanítói* állásra. Az egyik állás javadalma 43 értékesítés és az államsegély. A tanító kívánságára az egyház az értékesítés pénzbeli kifizetését elvállalja. A másik állás készpénz-javadalmas. Az értékesítéses álláshoz természetbeni lakás, a másikhoz lakbér tartozik. Pályázati határidő: megjelenéstől 3 hét. Okmányokkal felszerelt kérvények a Lelkeszi Hivatalhoz küldendők.

TARTALOM:

Révész Imre: A reformáció szelleme a debreceni Kollégiumban
Erdős Károly: A theologusok létszáma
Dr. Kiss Tihamér László: Rövid tájékoztató a svájci egyházi életéről
Dr. Tomay Dezső: Az úrvacsorával élők számának erős csökkenése
Hírek az egyházmegyékből — Irodalom — S. Szabó Józsefről — Halottaink — Különlélek — Hivatalos értesítés — Pályázati hirdetmények — Hirdetések

KOKAD református egyháza **TORONYÓRA** készítésére ajánlatot kér. 21 nap alatt Lelkeszi Hivatalhoz küldendők.

MISKOLCZY LAJOS
papi palást készítő
KASSA, Fő-utca 59.
UNGVAR,
Pázmány Péter-u. 3.

Selyempalástot készít már 140—P-től kezdve, süveget 15—pengőért.

A Kollégium felsegítésére történt befizetések és megajánlások.

A Kollégium új alapítványai.

A Kollégium felsegítési akciójával kapcsolatban néhány új önálló alapítvány is létesült. Elsőnek emlitem meg *Gaál István* esperes 1000 P-s alapítványát, aki az akcióhoz legelőször már 1940-ben járult hozzá, amikor Révész Imre püspök úr 1940 újévi cikke megjelent a *Debreceni Protestáns Lap*-ban. A másik önálló alapot szintén még a múlt 1940. év folyamán 2000 P-vel *Dr. Rácz Albert* közjegyző (Törökszentmiklós), egyházkerületi tanácsbíró létesítette „Rácz Albert fenntartóalap” címen. Ugyancsak még 1940 őszén ajánlott fel *Harsányi Pál* esperes 1000 P-s alapítványt és erre már az 1941. év folyamán 300 P-t be is fizetett.

Nánássy Andor földbirtokos, volt egyházmegyei gondnok évi 50 q búza megajánlásával, melyre 1941-ben már befizetett 1120 P-t, szintén önálló alapot kíván létesíteni a református tudományos irodalom fejlesztése céljára.

Dr. Lévy Gyula ügyvéd, v. tisztifőügyész (Szolnok) a Papp—Szántó-alapot éleszti fel a kapott ösztöndíjainak visszafizetésével, kb. 560 P-vel, már eddig 150 P-t be is fizetett.

Varga Béla debreceni igazgató-tanító és neje havi 5 P-t fizetnek, ebből 70 P-t a Szabó—Bethleni-alaphoz, 50 P-vel — ha még mások is járulnak hozzá, hogy a szükséges 100 P összejöjjön — a Papp—Zágoni-alapot óhajtanák feléleszteni, a többit az akció javára adják.

Nagy József főjegyző (Pocsaj) ösztöndíjainak visszatételésképpen 500 P-t ad 7 év alatt a Szabó—Bethleni-alapra.

Ospáth Ödön ny. református gimnáziumi tanár 1033-25 P-t fizetett be alapítványképpen.

Id. Kincses István mészalkai ny. református lelkipásztor beküldött 1000 P-t, fiai: *Dr. Kincses István* községi orvos, *Kincses József* földbirtokos, *Dr. Kincses Endre* református lelkipásztor összesen 500 P-t szintén beküldöttek az alapra. Az alapítvány célja 2000 P-re növekedés után tanulók tápintézeti díjainak fizetésére 200—200 P segélyeket adni.

Pótor Elemér csengeri református lelkipásztor 350 P-t izetett be alapítványra. A tőke növekedik 1000 P-ig, azután a család egyik Pótor nevet viselő református gimnáziumba járó tagja kapja.

Az elmúlt hónapban a kollégiumi pénztárba küldött levelében önként ajánlott fel *Makay Balázs* tanító és neje *Bódogh Erzsébet* 1000 P-t. Az alapítólevelet el is készítették és az 1000 P-t már el is küldték.

Új alapítványt létesített 500 P-vel *Dr. Trocsányi Béla* ny. kollégiumi orvos is. *D. Nagy Sándor* hódmezővásárhelyi ny. gimnáziumi igazgató befizetett eddig 30 P-t egy 200 P-s alapítványra. *Dr. Veress István* ny tanítóképzőintézeti igazgató nevére volt tanítványai alapítványt gyűjtenek össze, eddig kb. 120 pengőt fizettek be az alapítvány elindító.

Ezekon kívül a múlt évben az adományukat alapítványaik növelésére adták a következők:

Dr. Gulyás József sárospataki tanár	alapítványát	3600—	P-vel	4,397-21	P-re emelte.
Husztai Mihály ózdi bányamérnök	„	150—	„	405-43	„ „
Jakucs István ny. gimnáziumi tanár	„	50—	„	1,175-65	„ „
Dr. Szeremley Béla ny. gimnáziumi tanár	„	100—	„	927-05	„ „
Vésztői egyház	„	50—	„	1,387-51	„ „
A Balogh-család és a Kollégium a Balogh Ferenc-alapot	„	300—	„	1,378-75	„ „
Dr. Bay Zoltán műegyetemi tanár	alapítványát	200—	„	640-70	„ „
Dr. Kun Sándor gimnáziumi igazgató	„	100—	„	311-26	„ „
A református gimnázium ifjúsága	„	1593-91	„	4,414-51	„ „
A jubileumi alap is emelkedett	„	678—	„	40,278-36	„ „
(egy-két utólagos befizetéssel és érmek eladási árával).					
Sesztina-Nagybákay Jenő kormányfőtanácsos	„	100—	„	1,100—	„ „

A D. Dr. Nagy Sándor Kántusról írott kiskönyvecskéje vételárának elszámolásával még sokan tartoznak, a múlt évben csak 3 P folyt be és ezzel a Nagy Irmuska-alap 559-50 P-re emelkedett.

A Jeney-alap Csapó-utcai házát, mivel a haszonélvező elhunyt, a Kollégium eladta — mert közös örökség volt — s így a jövő évben ez az alap is érvénybe lép, körülbelül 19,000 P-vel.

Molnár János központi igazgató-tanító (Debrecen) a biharszentjánosi református egyház által létesítendő alapítványra be fog fizetni 300 P-t; másoktól is remél hozzájárulást. Eddig már befizetett 35 P-t.

Jakucs István.

**1941 szeptember 15-től október 18-ig a kollégiumi fel-
segítési akeióra befolyt adományok.**

Tiszaföldvári egyház	300 — P	Református egyház, Vasmegyer	20 — P
Sz. Molnár Imre földbirt., H.-bőszorm.	10 — P	Dr. Komjáthy György, Mátészalka	50 — P
Szilágyi Dezső tanító, Tiszafüred	25 — P	Horváth Kálmán lelkész, Orosháza	50 — P
Szabó Dániel református lelkész, Refor- mátuskovácsháza	60 — P	Református egyház, Orosháza	50 — P
Egyház, Reformátuskovácsháza	60 — P	Nagybákay-Sesztina Jenő kormányfő- tanácsos, Debrecen	500 — P
Dr. Janka Dezső jbr. alelnök, Debrecen	20 — P (60 —)	Asók István kánortanító: Diószeg szü- reti mulatság jövedelm. egy része	20 — P
Nyírtét, egyház	30 — P	Hegedüs Sándor, Nagyvárad	12 — P
Tiszafüredről három preszbiter	6 — P (51 —)	Görömbey István jbr. elnök, Nyíregyh.	30 — P
Dr. B. F., Debrecen	50 — P (100 —)	Sebestyén Béla lelkész, Szentés	50 — P
Szathmáry István, tanító, Kunmadaras	2 — P (10 —)	Hegyessy Gergely, Bihar-zsadány	10 — P
Szutor Jenő lelkész, Beregszász	100 — P	Dr. Révész Imre püspök, Debrecen	75 — P (300 —)
Mándoki egyház	30 — P	Futó András püspöki titkár, Debrecen	20 — P (180 —)
Dr. Telegdy Lajos ügyvéd, Békés	250 — P	Dr. Miskolczy Pál Bújfalú a felajánlott 1000 P első részlete	113 — P
Batta Zoltán lelkész, Mándok	24 — P	Dr. Szarka Árpád kir. jbr. Mátészalka	10 — P
Ifj. L. Oláh István, Mándok	2 — P	Palágyi István lelkész, Beregsurány	30 — P
Dr. Fráter László alispán, B.-újfalú	5 — P (35 —)	Dr. Bátor Sándor főorvos, Debr.	20 — P
Kovássy Kálmán 50 éves találk. alkalm.	25 — P	Balogh Zoltán állomásfőnök, M.-szalka	20 — P
Kovássy Kálmán okt havi részlet	5 — P (10 —)	Dr. Balogh Béla törv. tan.-elnök, Debr.	15 — P (135 —)
Kékcsei egyház	20 — P	Özv. Mórincz Ferencné Dr. Szabó Miklós ügyv. útján, Debrecen	100 — P
Újvárossy Kálmán tanító, Debrecen	3 — P (18-30)	Özv. Budaházy Jenőné tönő, Debr.	20 — P
Özv. Gyöngyössi Lajosné, Sáp	20 — P	Dr. Nagy Samu ügyvéd, Debrecen	10 — P
Id. Oláh Mihály, Sáp	10 — P	Dr. Winkler Jenő fogorvos, Debrecen	20 — P
Dr. Szathmáry Imre polgm., Mezőtúr	10 — P	Volentik Sándor kereskedő, Debrecen	4-78 P (10-32)
Dr. v. Tóth Gyula rendőrtan., Szolnok	12 — P ((81 —)	Számla 1%-a	18 — P (51 —)
Dr. Kövendy Dénes tanár	2 — P (10 —)	Dr. Vasady Béla egyet. tanár, Debr.	20 — P
Hajdúhadházi egyház	200 — P	Dr. Gargya Gyula orvos, H.-szovát	20 — P
Bótrágyi egyház	20 — P	Jeney József lelkész, Jármi	20 — P
Vánesodi hívektől begyűlt	31-14 P	Református egyház, Jármi	20 — P
Benki egyház	25 — P	Református egyház, Kenderes	70 — P
Dr. Pénztáros Imre tanácsn., H.-szob.	10 — P	Református egyház, Tiszadob	20 — P
Horváth Sándor ig.-ttó, Kántorjánosi	2 — P (16 —)	Református egyház Szabolcsveresmart (Ref. egyház 20. Jánváry József közs. tanító 10. Sarkadi Nagy M. 10)	40 — P
Czirják Géza lelkész, Túrkeve	10 — P (70 —)	Református egyház, Szerep	40 — P
Losonczy Endre lelk., Hmvásárhely	20 — P (200 —)	Szabó Sándor lelkész, Szerep	20 — P
Bartha Béla lelkész, Benk	20 — P	Református egyház, Szabolcs	300 — P
Kölcsei egyház	20 — P	Református egyház, Békés	2-50 P
G. Nagy Béla lelkész, Kölcse	25 — P	Bán Géza ny. ig.-ttó, Hajdúnánás	50 — P
Három egyháztagtól, Kölcse	35 — P	Helmecky Sándor malomt., Nagykovács	30 — P
Pethő Ferenc ny. ig.-tanító, Tiszalök	6 — P (66 —)	Tóth Jenő lelkész, Olcsva	3-50 P (35 —)
Soós Dezső tanító, Tiszapalkonya	2 — P (10 —)	Molnár János közp. ig.-ttó, Debrecen	50 — P
Boros Mihály lelkész, Vitka	15 — P	Kulcsár Dezső anyakönyvvez. lelkész, Debrecen, pályadíjából	25 — P
Egyház, Vitka	15 — P	Oláh Géza állatorvos, Debrecen	30 — P
Tetétleni egyház	20 — P	Varjas Pál könyvkötő, Debrecen	30 — P
Dr. Vértessy István orvos, Harta	15 — P (120 —)	Esztr. (Hadházi Jenőné 10, Nagy Jó- zsefné 15, Deák Jenő 15)	40 — P
Porzolt Ferenc lelkész, Dombrád	15 — P	Dr. Sarvay Elekné, Nyíregyháza	10-10 P
Nyírmadai egyház	30 — P	Báró Vay Miklós földbirtokos, Tiszalök	500 — P
Dr. Juhász László ny. lelk., Debrecen, 50 éves találkón	30 — P	Bélteky Lajos községi orvos, Téglás	50 — P
Dr. Tatay Zoltán v. tanácsnok, Debr.	10 — P (70 —)	Református egyház, Szentpéterszeg	50 — P
Horváth András földbirt., Beszterec	50 — P	Református egyház, Visk	100 — P
M. Kiss Gyula tanító, Hajdúhadház	12 — P	Tusa Menyhért lelkész, Visk	50 — P
Csiha Gábor tanító, Hajdúhadház	10 — P	Dr. Roncsik Jenő tűzoltófőpar., Debr.	10 — P (20 —)
Kovács József, Szombathely	3 — P (12 —)	Dr. Kádár István főügyész, Debr.	10 — P (70 —)
Dr. Puskás Árpád, Győr	5 — P (10 —)	Református egyház, Zsáka	60 — P
Református egyház, Paszab	500 — P	Gerzsenyi István lelkész, Zsáka	30 — P
Oláh Károly lelkész, Paszab	40 — P	Református egyház, Tiszaadony	25 — P
Református egyház, Ibrány	50 — P	Varga Béla gyógy.-ped. tanár, Debrecen	5 — P (50 —)
Vozáry Elemér ig.-tanító, Nagyvisnyó (havi 1 P-t)	1 — P	Tokaji József ig. tanító, Nagyarsány	10 — P
Fekete Lajos lelkész, Vasmegyer	30 — P	Nyáry Lajos ig.-tanító, Tetétlen	3 — P (6 —)
Református egyház, Nyírtúra	5 — P	Református egyház, Türrice	20-10 P
Klár József, Nyírtét	80 — P	Páll Dezső lelkész, Rákóczi falva	10 — P
Sajtos Gábor preszbiter, Mándok	3 — P	Román László lelkész, Darvas	5 — P (10 —)
Kocsár István ig.-tanító, Gesztely	10 — P (70 —)	Fekésházy Sándor ur. főint., egyh.-m. gondnok, Gát	100 — P
Dr. Joó István vár. tan.-nok, Debrecen	20 — P (160 —)	Lücski Lajos presbiter, Mándok	2 — P
Jenei Mihály ny. ig.-tanító, Debrecen	10 — P	Csanády Rózsa tanítónő, Mándok	6 — P
v. Szentgyörgyi Lajos altábornagy, D.	10 — P (20 —)	Batta Izabella tanítónő, Mándok	6 — P
Bakos Sándor lelkész, Ramocsaháza	30 — P	Református egyház, Gyüre	50 — P
Református egyház, Ramocsaháza	30 — P	Református egyház, Kántorjánosi	50 — P
Bartha György lelkész, Békéssámsón	10-10 P	Református egyház, Olcsva	30 — P
Kovács Dezső lelkész, Gődényháza	25 — P	Református egyház, Dóge, I. részlet	25 — P
Dr. Kiss Géza rend. segédfog., B.-csaba	10 — P (40 —)	Német református egyház, B.-újváros	50 — P
Református egyház, Kuncsorba	20 — P		
Forgon Pál lelkész, Tiszaújlak	30 — P		
Barta András ig.-tanító, Kismarja	10 — P (20 —)		
Református egyház, Petneháza	15 — P		

Vitéz Bathory István őrnagy, Debrecen	5— P (35—)
Papp Gábor lelkész, Köröstarcsa . . .	4— P (24—)
Birtha József lelkész, Apagy	5— P (40-40)
Varga Miklós h. lelkész, Kékese	12— P
Apagy tanítók	4— P (36—)
Kóti Jeremiás tanító, Hajdúhadház . . .	5— P (50—)
Dr. Barcsay Károly főügyész, N.-várad .	3-70 P (32-38)
Ref. egyház Gáborján (Egyház 50. Könyves Tóth A. 20. Kiss László tanító 10, Papp Ferenc tanító 10, Hajdú Klára tanítónő 5)	95— P
Református egyház, Gyulaháza	30— P
Csontos Jenő lelkész, Hencida	10— P
Tornyai János lelkész, Tekeháza	30— P
Hitelszövetkezet, Tekeháza	30— P
Kerekes Zsigmond ny. vm. főjegyző, Szatmárnémeti, 50 é. találg. alkalm.	20— P
Bajdor János ny. főjegyző, Debrecen . .	10— P (40—)
Ratkay László lelkész, Gyulavári	10— P (25—)
Református egyház Tiszacséce	5— P
Vajó Zoltán lelkész, Körösnagyhársány	10— P
Református egyház, Forgolány	25— P
Asszonyi István lelkész, Forgolány . . .	25— P
Református egyház, Tiszaeszlár	30— P
Református egyház, Öcsöd	100— P
Szomjas Lajosné, Nagygéc	30— P
Kósa Béla lelkész, Tivadar	2— P (7—)
Besztercei ref. egyház (Hagymássy József tto 10, Varga Sándor tto 5 P)	15— P
Református egyház, Tiszarád	50— P
Bartha Zoltán lelkész, Tiszarád	15— P
Ref. egyház Kocsord (Egyház 30, Sipos Károly lelkész 20)	50— P
Elek Sándor lelkész, Okány	10— P
Barta Mihály Mezőladány	100— P
Kerekes Sándor, Mátészalka	50— P
	6.842-92 P
1941 szept. 15-ig befolyt	36.479-73 P
Összesen	13.322-65 P

Alapítványokhoz járultak hozzá :

Pótor Elemér lelkész, Csenger, a „Pótor- alpra”	350— P
D. Nagy Sándor ny. igazg., Hódmező- vásárhely, saját alapjára	20— P (50—)
Dr. Lévy Gyula ügyész, Szolnok, Papp—Szántó-alpra	30— P (150—)
Bereczky László j. elnök, Csajág, a Nagykönyvtára	10— P
Tóth László tanító Hajdúhadház, Ve- ress István-alpra	5— P
Ásók István tanító, Bihar-diószeg, Ve- ress István-alpra	20— P
Szeremley Béla ny. tanár, saját alapra	20— P
Makai Balázs ny. ig. tanító és neje Bólogh Erzsébet saját alapjukra	1.000— P
	1.455— P
1941 szeptember 15-ig	7.385-10 P
Összesen	8.840-10 P
Együtt	52.162-75 P

(Zárójelben az eddig befizetett részletfizetések összege.)
A beküldött összegeket hálással köszöni a Kollégium igazgatósága.

Újabb megajánlások.

Pótor Elemér református lelk., Csenger, 350 P-s alapítványt létesített, melyet a kamatokkal 1000 P-re kell növelni. Elsősorban a családhoz tartozó Pótor-nevet viselő gimn.-i növendék kapja a kamatot, de ha ilyen nincs, az igazgatótanács dönt. A Prot. Lap május 15. számában (Melléklet 5. oldalán) téves tehát az a kimutatás, hogy évi 10 P-t ajánlott fel.

Debrecen, Péterfiai egyházzészből :

Dr. Farkas Pál lelkész fizetése 1%-át 7 évig. Kecskés József segédlelkész fizetése 1%-át 7 évig. Dr. Balogh Gyula gondnok nyugdíja 1%-át 7 évig. Dr. Hoffer András gimn. tanár fiz. 1%-át 7 évig. Az egyházzrészt bevételeinek 2%-át 7 évig. Katona Dóra övönő évi 10 P-t. Özn. Schmak Istvánné évi 10 P-t. Ary Lajos számvevősegi főtanácsos 300 pengőt. Jency Mihály ig.-ttó 100 P-t, havi 10 P-s részletekben. Kiss Pál lelkész. Gégény, évi 100 P-t, minden év dec. 1-ig, összesen 700 P.

Szabó Pál lelkész, Polgár, évi 20 P-t, összesen 140 P-t.

Levelét közöljük : Kollégium Igazgatóságának,

Debrecen.

Főtiszteletű Püspök urunk által kezdeményezett, Kollégiumunk felsegítését szolgáló akcióból — legalább egy töredékkel — én is ki akarom venni részemem, hogy azokkal a felbecsülhetetlen értékű lelki kincsekkel szemben, csak egy porszemnyit anyagiakban visszafizessek, amit ott nyertem, amit visszafizetni, meghálálni vagyonnal nem lehet.

Hét tagból álló családot tartok el szerény lelkészi fizetésemből, de hét éven keresztül 20—20 P-t, bármilyen nehéz viszonyok között is örömmel fogok elszakítani, hogy ezáltal is erősebb legyen Kollégiumunk! Imádkozom, hogy a jó Isten a nehéz időkben is buzdítsa fel a lelkeket és sokasítsa meg az önkéntes adományokat, hogy újabb évszázadokon keresztül állhassa a vihart és tündökölhessen világító bástyaként a debreceni öreg Kollégium, hirdető és késői utódok számára is követendő példának állítva oda a mai nehéz idők megértő magyar reformátusság hitét, hazája, magyarsága és egyháza iránti áldozatos szeretetét.

Mély tisztelettel és szeretettel :

Polgár, 1941 október hó 1.

Szabó Pál s. k.,

református lelképásztor.

Szutor Jenő lelkész, Beregszász, évi 100 P-t, összesen 700 pengőt.

Bojt : Özn. Garaaguly Gyuláné, tanító özvegye, 5 évig, évi 5 P-t, összesen 25 P-t.

Tiszalök : Dr. Molnár Gyula orvos évi 25 P-t, összesen 175— P-t. Dr. Pápai József kir. járásbíró évi 25 P-t, összesen 175 P-t. Dr. Szabó Márton kir. járásbíró évi 25 P-t, összesen 175 P-t. V. Pongor Imre ig. tanító évi 25 P-t, összesen 175 P-t. Dr. Cseh Zoltán orvos, évi 30 P-t, összesen 210 P-t. Mezőtúr : Dr. Szathmáry Imre polgármester 200 P-t 10 P havi részletekben.

Nagyvisnyó : Vozáry Elemér ig. tan. havi 1 P-t.

Özn. Pum-Józsefné Illésy Mária, nyug. min. tan. özvegye Beregben. Felajánl : 1000 P-t. Levelét közöljük :

Méltóságos Püspök Úr!

A jó Isten kegyessége megengedte, hogy 82 életévenem a mai napon egészségben megérhettem. Ebből az alkalomból a debreceni Kollégium részére háromhavi nyugdíjamat kiegészítve : Egezer pengőt ajánlok fel.

Tisztelettel kérem Méltóságos Püspök Urat, ne hagyja atyai gondoskodása nélkül a magyarság végbástyáján élő bencei egyházunkat, nehogy harangjaink elnémuljanak.

Dr. Nagy Samu ügyvéd, D., 100 P-t ígér, okt.-re fiz. 10 P. Máramaroszigetről Papp József református lelkész, aki kisebb-nagyobb alapítványok mellett a Nagy József 1000 koronás külföldi ösztöndíjat is élvezte, 1500 P-t ajánlott fel és ezt évi 100 P-vel törleszti.

Péchy László országgyűlési képviselő, egyházmegyei gondnok, Mátészalka, 1000 P-t ajánlott fel 7 éven át egyenlő részekre elosztva.

A megajánlások összege meghaladja a 350.000 P-t.

Debrecen, 1941 október 18.

Jakucs István.

Használt rövidítések : D. vagy Debr. = Debrecen, ig.-ttó = igazgatótanító, lelk. = lelképásztor, ny. = nyugalmazott.

DEAK FERENC úriszabó, magyar ruha készítő és papiszabósága. **Hódmezővásárhely, IV., Feleki-u. 46. szám.**
Az országos híró Szántó I.-nek 1935. óta haláláig volt palást-, tógakészítő mestere. Készítik ORLE-formába szövetselyempalástot, süveget, tógát, övet, papi mellényt. Régit felújítok. Felvidéki, erdélyi Tiszteletes Uraknak, nem ORLE-formájú palástjait mérsékelt áron átalakítom ORLE-formába. Elismerő- és ajánlólevelekkel, mintákkal szolgálok. Pontos időben, portómentesen szállítok elismert finom anyagokból és szép munkával. Református iparos.

Lelekesz urak figyelmébe!!!
RÓZSÁSSY JÓZSEF építési vállalkozó templomépítési, tatarozási és tervezési vállalata tájékoztató költségvetésekkel, tervekkel, szaktanácsokkal díjmentesen szolgál, helyszínrre leutazik.
Kálvinista cég!
Vállalati összegének 2-5%-át a református lelekeszárvaik javára adja. Számos elismerő és kitüntető bizonyítványok.
Tiszalök. Postafiók 11

Belvárosi Takarékpénztár Rt. fiókja, Debrecen
Ferenc József-út 53. Telefon: 28-40, 19-52.
Foglalkozik a banküzlet minden ágával:
betétek elhelyezése kölcsönök folyósítása
értékpapírok vétele és eladása.

SESZTINA LAJOS
vasnagykereskedés
DEBRECEN
TELEFON: 20-06 és 15-4
Alapította: Sesztina János 1819-ben.
IPARI-, MEZŐGAZDASÁGI-, HÁZTARTÁSI-, GÁZOLTALMI- és LÉGVÉDELMI CIKKEK.

Papi palástot és süveget
a közismert, közkedvelt hivatalos O. R. L. E. palástokat jutányos áron készíti
Szenási Sándor
Hódmezővásárhely, Tavasz-u. 20. sz.
JÓ MINŐSÉGI PONTOS MUNKA! KEDVEZŐ FIZETÉSI FELTÉTELEK!
Református iparos.

A **„TAKARÉKOSSÁG”**
KERESKEDELMI RT
kötelékébe tartozó cégek ma is változatlan feltételek mellett s zavartalanul állanak rendelkezésére mindazon mt. vásárlóknak, kik mindenkor pontos fizetményeik igazolására érvényes vásárlási utalvánnyal rendelkeznek!

ANGSTER JÓZSEF ÉS FIA
ORGONA- ÉS HARMÓNiumGYÁR RT.
PÉCS, József-u. 30.
Orgonák, harmóniumok javítása, átépítése, új homlokzatsípok, villamos feljuttatások, részek. — Műtárgyak felújítások, művészeti kivitel.

„MÉLIUSZ” könyvkereskedés
TANKÖNYVEK, ISKOLAI IRKÁK, FÜZETEK, ÍRÓ- ÉS RAJZSZEREK NAGY RAKTÁRA
DEBRECEN, FERENC JÓZSEF-ÚT 26.

MAGYAR ÁLTALÁNOS HITELBANK
DEBRECENI FIOKJA
Plac-utca 45-47. Telefon: 23-70., 23-71.
FOGLALKOZIK A BANKÜZLET MINDEN ÁGÁVAL

Főzéshez, fürdéshez, szobafűtéshez
a gáz a legjobb, legolcsóbb, legtisztább;
a gáz a legkényelmesebb;
a gáz a leggyorsabban kezelhető;
a gáz melege pontosan szabályozható;
a gáz számlaértéke egy hónappal később fizetendő.
Messzemenő kedvezmények a házi gázvezetékek berendezésénél.
Fűzők, tűzhelyek, autogeyserek, fürdő- és fűtőkályhák olcsón kaphatók.
Díjtalan felvilágosítások, készülékek bemutatása, költségvetés:
BATTHYÁNY-UTCA 17. SZ. DEBRECEN SZ. KIR. VÁROS VILÁGÍTÁSI VÁLLALATA.
Telefon: 28-58. sz.

Alföldi Takarékpénztár Debrecenben
Ferenc József-út 16.
Betéteket előnyösen gyümölcsözlet és azonnal kifizet. Kölcsönöket állandóan folyósít. — Mint a Futura főbizományosa, foglalkozik a termény-üzlet minden ágával. TELEFONOK: Bank: 19-70. és 22-32. Terményosztály: 28-66. szám.

REFORMÁTUS
PAPI PALÁST ÉS SÜVEG
KÉSZÍTÉSE
ELSŐRENDŰ KIVITELBEN
FÉNYES ILONA
RIMASZOMBAT
